

WESTERN ROMAN
LASO
cijena 480 d broj 750

VIA

Ganes
Zuckson

SAM

ZVAN NESREĆA

Cames Zuckson

SAM ZVAN NESREĆA

VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA

Glavni i odgovorni urednik: Milivoj Pašiček
Izdavač: NISPRO VJESNIK (predsjednik Poslovnog
odbora Vjekoslav Koprivnjak) – OOUR
Informativno-revijalna izdanja (direktor Božidar
Radman)

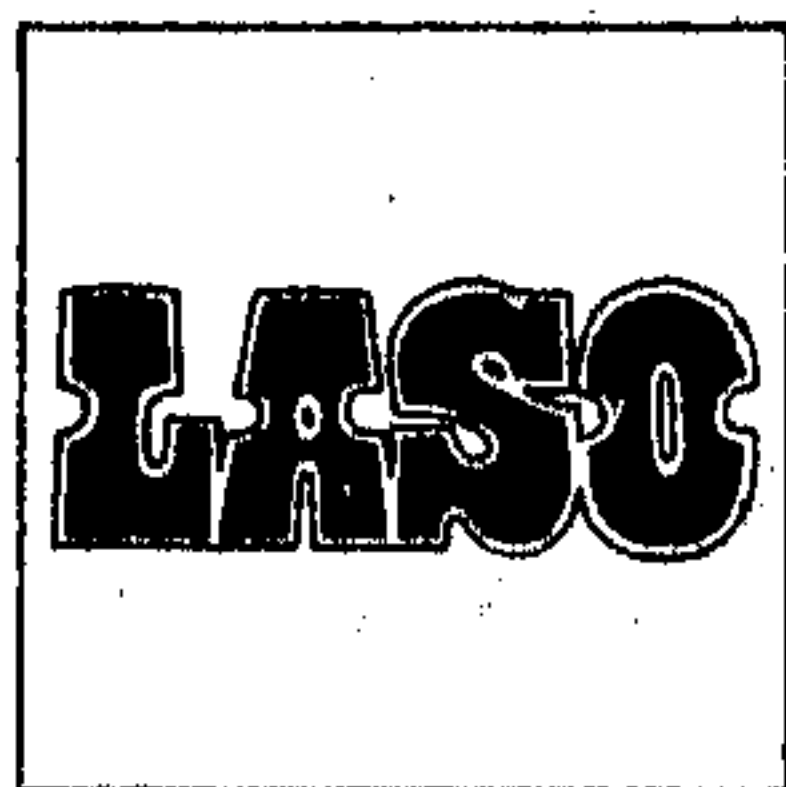
- Predsjedavajući Savjeta: dr Ivan Krtalić

Adresa redakcije, izdavača i tiskare: 41000 Zagreb,
Avenija bratstva i jedinstva 4

Telefoni: 041/526-099, 515-555, 519-555 i 333-333

Telex: 21 121 YU VSK

Kolegij redakcije: Berislav Grabušnik (graf. ur.),
Marija Jurela (urednik), Pavle Lugarić (zamjenik gl. i
odg. urednika), Milivoj Pašiček, Biserka Pupavac
(pomoćnik gl. i odg. urednika) Tisak: NISPRO
»Vjesnik«, OOUR Novinska rotacija i OOUR TM

Urednik: Ana Hrastović
Grafički urednik: Ivica Bartolić

Cames Zuckson: **Sam zvan nesreća**
Copyright: VPA
Recencija: Božidar Stančić
Laso broj 750 izlazi 26. 2. 1988.
u nakladi od 66.500 primjeraka.

I

Tri prašnja i umorna jahača zaustaviše svoje konje na samom rubu stijene koja se odatle strmo obrušava prema rijeci. U dnu crvenoga kamenjara, dolje duboko, nazire se Colorado, legendarna rijeka Divljeg zapada. Crven i bijesan, Colorado valja svoje obilne vode koje grizu kamen i nose crvene nanose.

— Ona ponosna i luda rijeka dolje, rijeka divlje ljepote, rijeka je i naše sreće. Nadam se da upravo uz mulj valja u svom koritu i milijune koje će nagurati i naslagati u naše džepove — kaže srednji jahač, najjači i najozbiljniji od trojice.

— Vjeruješ li zaista, Same, da se Colorado može zaustaviti, kao naši konji i učiniti da postane poslušna rijeka? Ako to uspiju, ova će godina postati historijska — obrati se jahaču u sredini njegov prijatelj s lijeve strane, mladić dvadesetih godina, živih, nervoznih i nekontroliranih pokreta.

— Ne znam da li će ova godi-

na ući u povijest svijeta, ali vjerujem da hoće u moju osobnu povijest kao godina u kojoj ću napokon postati milijunaš. Tako se barem nadam, Baby.

Sam, ozbiljniji čovjek od oko četrdeset pet godina, snažan i vitalan, zvao je svoga mladog druga »Baby«. Momak se inače zvao Peter, ali Sam je volio svim svojim pratiocima davati ime na osnovu neke karakteristične osobine, ili, osobito mane koju zapazi. To je lakše pamtio nego mnoga imena onih koji ga prate u lutanjima Divljim zapadom a koja nemaju nikakve veze s osobom. Peter je golobrado, nepromišljeno momče, koje je Sam upoznao prije desetak dana i ponudio mu da se obogati uz njega. Zbog njegove mladosti i očigledne praznoglavosti, Sam ga je odmah nazvao »Baby«.

— Da li je ono dolje, u daljini, taj Pierce's Ferry, grad koji će potopiti vodom Colorada? — obratio se Samu njegov pratilac s desne strane, podbuhla, crve-

na protuha, što je zaudarao od prljavštine i viskija.

— Briga me za Pierce's Ferry. Svakako je šteta potopiti toliki grad, ali nikad nisam mogao razumjeti ljude na vlasti i milijunaše. Ne znam kako ću se naviknuti na njihovo društvo kad se ovo sve završi i kad, kao novopečeni milijunaš, budem obavezno pripadao među njih. U svakom slučaju, potopili oni ovaj grad vodom Colorada ili ne, ja ću ga svakako potopiti viskijem, dobri moj stari Dirty.

Ni ovo ime nije pravo ime koje nosi usmrđena protuha, ali mu sjajno pristaje uz silnu prljavštinu. Sam mu je dao taj nadimak još prije petnaestak godina, kad su se prvi puta sreli u nekom salunu u Cedoni. Iako je bio mnogo mlađi, i tada je izgledao isto ovako: kao da je prespavao u septičkoj jami. Oduvijek je, naime, vrlo volio viski i isto toliko mrzio vodu. Dugo se nakon toga nisu sretali, a onda ga je Sam našao pijanoga i premlaćenog u nekom kanalu, a strašno je zaudarao na mokraću. Sam ga je odabrao kao pratioca za ovu akciju po nekom svom trenutnom računu, iako Dirty ne djeluje nimalo uvjerljivo i ne izgleda sposoban bilo što uraditi kako valja.

— Onda, što čekamo, potopimo ovaj grad u viski, kako kaže Sam. — Mlađić s lijeve strane izbrblja to nestrpljivo i natjera konja uskom i strmom kamenom stazicom što je vodila pre-

ma Coloradu i Pierce's Ferryju.

— Polako, momče, ovo nije posao za nepromišljene i brzoplete — odbrunda Dirty.

— Nije svakako ni za stare pijandure — ljutio će mlađić.

— Svakako, nije ni za jedne ni za druge. Dobro ste primijetili obojica — reče Sam, zabrinut i namrgoden. Kroz glavu mu prođe sumnja nije li možda ipak pogriješio u izboru pomagača. Možda je trebao i ovaj put, kao i dotad, birati okušane revolveraše i ubojice. Tko zna.

Krenuše sva trojica uskom stazom prema rijeci, njišući se u sedlu i pazeći da ne skliznu u ponor. Noć se već spuštala.

II

Skoro će i ponoć a Sam još sjedi kraj vatre, budan, ozbiljan i zabrinut. Gleda dva pratioca koji su već odavno u carstvu snova.

»Glupani su, možda, zaista sretni ljudi«, mislio je Sam gledajući ih zavaljene i sretne. Ta mu se misao uvijek nametala noću, dok je on bdio i smišljao planove akcija za glupane koji su se povaljali okolo, zaspavši istog časa kad legnu.

— Dosad sam barem nalazio opasne glupane, spremne na nasilje i ubojstvo. Ovaj put imam sa sobom samo glupane. Dva najobičnija tikvana kojima se ništa ozbiljno ne može povjeriti. Baby će brbljati, a Dirty lokati, i to je sve što su ova dvojica u stanju uraditi. Nadam se

da ništa neće ni morati uraditi i da ništa u ovom važnom poslu i neće ni ovisiti o njima. Sve važno ću ovaj put obaviti sam, a ova dvojica će biti obične potrkuse za nevažne poslove.

Ludi Hagg sad traži njegovu bandu negdje na granici Meksika, gdje mnoge bande presreću krijumčare zlata nađenog u koritu Colorada. Sam je odlučio iskoristiti tu priliku i neizravno poslati Ludog Hagg onamo, pustivši glasine da sprema bandu za taj posao. Čak je i doista poslao nekoliko svojih bivših revolveraša na taj teren uvjerivši ih da će se tako lako obogatiti. Hagg je sigurno saznao i sad pretražuje ona gola područja u nadi da će naći Sama na nekom poslu.

Vjerujući da će mu ovo biti posljednje potucanje po Divljem zapadu i da će iz njega izići dovoljno bogat da se smiri u nekom kraju gdje se ne puca, Sam je analizirao svoj dosadašnji prazni i uzbudljivi život.

Bolio ga je i taj nadimak koji nosi: »Sam zvan Nesreća«, iako je morao priznati da je dobro odabran i da u njemu ima dosta istine. Činjenice to nepobitno dokazuju. Jer on, Sam, premda priznat kao najinteligentnija glava s mnogo dobrih ideja među svim ološem koji luta, ubija i gine prostranstvima Divljeg zapada, ostao je gol kao crkveni miš. Nakon dugih godina potucanja s najgorom huljom, uz velike rizike, nije uspio ništa ušte-

djeti. A bilo je krajnje vrijeme, jer Sam nije više mlad, a nje ni glup pustolov, kao većina na Divljem zapadu koje susreće i koji traže pustolovine i samodokazivanja. Otkako je krenuo ovim opasnim putem vratolomnih pustolovina, on misli samo na to da se domogne neke svotice dolara i kupi komadić zemlje i kuću, negdje u plodnom Imperial Valeyju i tamo u miru čeka starost.

Organizirao je dosad mnogo pametnih pljački i otimačina s bandom. Uspijevao je često doći se krupnog plijena. Ali uvijek kad bi mu se učinilo da je zgrabio sreću čvrsto u svoje šake, sve bi kretalo naopako.

Uvijek je ta sreća počinjala tako što bi se tada odnekud pojavio Ludi Hagg sa svojom ruhljom glupana i ubojica. Počela bi pljačka, pucnjava i metež. Mnogi bi izginuli, i Samovi i Haggovi. Onda bi sve to privuklo šerifa i on bi se proslavio povrativši opljačkano a da sam tome mnogo i ne pridonesese. Za sve šerife Divljeg zapada prvo bi počinjala nesreća kad bi u njegov grad stigao Sam. A onda bi došla sreća kad bi za njim stigao i Hagg.

— Taj Ludi Hagg je zaista obična mazga. Svojom glavom nije u stanju smisliti ama baš ništa. Pa ipak, i onako glup kakav doista jest, Hagg mi uspjeva mrsiti račune godinama. Sva se njegova pamet i umijeće sastoji u tome da me prati i otkri-

va gdje sam ja i da se pojavi kad ja obavim posao. Nikad ni on nije imao koristi od toga, ali je uvijek uspijevaio i meni pokvariti već obavljen posao. Čovjek koji na tolikim beskrajnim prostranstvima Divljeg zapada uvijek na kraju posla naleti na Ludog Hagg, zaista zaslužuje nadimak »Sam zvan nesreća«, mislio je Sam s gorčinom i očajanjem i one noći, kao i mnogih prethodnih.

Kad je spoznao da je Hagg njegova sudbinska nesreća, pokušavao se na bezbroj načina otarasiti jada, ali nije išlo nika-ko. Pokušavao se dogovoriti s Haggom, ali to nije bilo moguće jednostavno zato što su oni uvijek razgovarali samo preko nišana. S onim ludakom nije se moglo stupiti u normalan razgovor i objasniti mu da ovo ne vodi ničemu. Stara budala je uvijek pijana, iz njegovih krezubih usta između masne bradurine i prljavih požutjelih brkova uvijek zaudaraju viski i budalaštine. Njegova banda je ista, a svi su hitri na revolveru. Stalno i ginu ali, začudo, Hagg stalno obnavlja bandu novim protuhama istog tipa, probisvijetima koji ne mare ni za svoj ni za tuđi život. I uvijek jaše Samu za petama.

— Ovaj put sam se otarasio napasti. Nadam se zauvijek. Volio bih da sad imam sa sobom stare okušane revolveraše, kao nekad, umjesto ove dvije ništarije, ali uz njih bi došao i Hagg

i sve bi opet propalo. Nadam se da šerif Pierce's Ferryja neće ovaj put proslaviti preko mojih leđa i da će Hagg svojim budalaštinama ovaj put zagorčavati život nekom drugom. Napokon, ovako pametan momak kao što sam ja zaslužuje da jednom uspije i da prigrabi malo novca. A onda, reći ću zauvijek zbogom potucanju po ludom i opakom Divljem zapadu s ološom i protuhama.

Još jednom je pogledao dva novopečena pomagača izvaljena na tlu u snu. Smučilo mu se. I neka zebnja i duboki strah prođe mu sviješću.

— Valjda ću uspjeti i s ovom dvojicom ništarija obaviti posao. Vrijeme je da jednom i ja mirno odspavam noć kao ova dvojica, ali samo u krevetu, pa da ne očekujem stalno neki podmukli pucanj.

Sam ugasi vatru i leže i sam zamoren planovima i sumnjama.

III

— To je upravo ono što tražim. Kao da su to sve izgradili točno po mojim naredbama. Nadam se da ćemo se uspjeti dogovoriti s gazdom ovog imanja.

Na Samovu licu blistao je osmijeh koji je već poodavno bio izbrisao surovi život na Divljem zapadu. Gledao je s vrha brežuljka malo imanje na samom izlazu iz Pierce's Ferryja, prema zapadu, kamo je otjecao

u Colorado. Na imanju je skromna obiteljska kućica sa širokom verandom na ulaznom pročelju. Na verandi je stolica za ljuljanje, sad prazna. Pokraj kuće, u dvorištu, gospodarske zgrade u obliku slova »L« kao da treba da zaštite obiteljski mir s one strane gdje je grad. S druge dvije strane prašnjavo dvorište od zelenih livada dijeli lagana drvena ograda. U sredini dvorišta je crpka za vodu.

— Kad se ovo završi, kupit ću upravo ovakvo imanje u mirnom kraju. Kupit ću i ovu stolicu za ljuljanje. U toj stolici ću provoditi mirne dane, pušeći cigarete i prisjećajući se burne i prljave prošlosti. Za nju, naravno, neće nitko nikad saznati u tom kraju i svi će mi se obraćati s poštovanjem: gospodine Sam.

— zaronio je Sam u svoje slatke snove. Prenu ga i vrati u oporu stvarnost hrapavi, mukli glas Dirtyja:

— Zbilja, Same, volio bih znati što revolveraši mogu raditi na ovakvom mjestu kako je ovo imanje pred nama? To je mjesto za muškarce koji su to samo po tome što nose hlače, kao i mi. Ne misliš valjda da se bogatimo tako što ćemo uzgajati kokoši?

Sam je prezirno odmjerio svog pratioca smrdljivog od nataloženog viskija i prljavog izvana i iznutra.

— I bolje je da ništa ne znaš i ne shvaćaš. Ja sam tu da misliš a ti da budeš što duže trije-

zan i da radiš što ti se kaže.

— Dobro, šefe... ja samo pitam. Šutjet ću ubuduće kao sedlo.

— I nema neke velike razlike između tebe i sedla. — Sam je bio nepotrebno ironičan. Znao je koga uzima sa sobom od prvog časa i krivnja je njegova. Ipak, nije mogao obuzdati bijes.

Sam je iznenada na vratima kućice u podnožju opazio bradatu i raščupanu priliku, starca uspravna i snažne građe. Zadržao je prst za naramenice svojih prekratkih hlača, zavalio se u stolicu za ljuljanje i počeo povlačiti dimove iz lule, prateći odsutno kolutove dima što ih je ispuštao.

Sam pojuri niz strminu prema kućici, a dvije propalice poslušno za njim.

Vjerojatno sva trojica nisu ostavljala dojam čestitih ljudi, jer je starac, čim ih je spazio kako prilaze, utrčao u kuću i začas se vratio sa starom lovačkom puškom.

— Ne dočekuju se prijatelji puškom — pokuša Sam šalom razblažiti napeto stanje.

— Takvi kao vi obično nisu prijatelji ni sami sebi a kamoli meni — odbrunda starac mrzovoljno kroz čekinje od brade i brkova. Bio je već očito sit raznih probisvijeta, kojih je Pierce's Ferry pun u posljednje vrijeme, otkako se saznalo da će biti potopljen. Svatko traži neku laganu i brzu dobit i nudi razne ponude.

– Ozbiljni smo i poštteni ljudi, starino – počne Sam ozbiljno i uvjerljivo. – Skloni pušku i saslušaj nas pažljivo ako ne želiš ispustiti najbolju priliku u svom životu da se lako i brzo obogatiš.

– Koga treba da ubijem?

– Nikoga. I ništa ne moraš uopće uraditi. Treba samo da nam iznajmiš tvoju šupu na kraće vrijeme, prije nego što Colorado poplavi sve ovo što imaš.

– Zvuči primamljivo. Sad mi još samo recite kakav se lopovluk skriva iza svega toga.

Sam izvuče ispod pazuha prljavu malu vrećicu u kakvim se obično drži zlato i pokaže je starcu.

– Nema prijevare. Plaćamo unaprijed u zlatu. Ti nam iznajmljuješ šupu, koja se, očigledno, odavno ne upotrebljava. Tu ćemo skladištiti robu i sami spavati kad to malo dotjeramo i očistimo od gamadi. Bit ćeš u miru. Ne volimo buku i gužvu. Samo nas trgovina zanima.

– Trgovina oružjem, eksplozivom ili otrovom, rekao bih, gledajući vas ovako letimično.

– Ne. Trgovina živežnim namirnicama. To će biti potrebnije ovdje od oružja kad tisuće radnika nagrnu ovamo da grade branu na Coloradu. Bit će mnogo gladnih usta koja će trebati nahraniti, zar ne?

Sam umalo da nije pogriješio i rekao istinu: bit će mnogo žednih usta. Znao je da mora biti

vrlo pažljiv i ne prokockati ovu priliku.

Starac je znatno omekšao i spontano oborio cijev prema zemlji. Sam je znao da je posao gotovo obavljen. Treba još samo malo učvrstiti povjerenje kod starca.

– I prestani nas dalje sumnjičiti, dobri čovječe – nastavi Sam teatralno. – Uskoro ćeš se stiditi svojih optužbi. Vjeruj mi, kad Sam nešto kaže, onda je to tako i nikako drugačije.

– Isto tako, i kad John Hilary, a to sam ja, kaže nešto, to je samo tako i nikako drugačije.

– E, pa, što kažeš John Hilary? – smiješeći se Sam mahne kesicom prema starcu.

– Kažem da je šupa vaša sve dok plaćate unaprijed i dok ne pravite gužvu. Ako počnu neprilike, dobit ćete nogu u guzicu i napolje. Tako to ide kod Johna Hilaryja, ako niste znali.

– Nećemo pisati nikakve ugovore. Poštteni ljudi posluju samo na poštene riječi. Tako uvijek radi Sam, a to sam ja. Samo na povjerenje, dobri čovječe.

Na Samovu i starčevu licu titrao je suzdržani a zadovoljni smiješak. Obojica su očito mislili da su napravili dobar posao, samo nisu tu radost htjeli pokazati.

Odjednom se Johnovo lice smrknulo a cijev njegove puške se odigla.

– Samo šupu izdajem u najam. Ništa drugo. Ostalo što vidite za vas ne postoji. Jasno?!

Babyja i Dirtyja ova nagla promjena u starčevu držanju iznenadi i učini im se nelogična, pa se oni zgledaše praznim upitnim pogledima.

Samu je sve bilo mnogo jasnije. Već na početku pregovora s prgavim starcem on je zapazio da se na vratima kuće nečujno pojavila vitka i nježna figura mlade djevojke. Njen plahi pogled se susreo, na pola puta, s ispitivačkim, iskusnim Samovim pogledom. Dok je pregovarao sa starcem, Sam se pitao je li ona ljupka djevojka njegova kći ili unuka.

Kad god bi kriomice pogledao prema vratima, Sam je sa samozadovoljstvom ustanovio da je plahi djevojčin pogled uperen u njega. Bio je zadovoljan, iako ne i iznenađen.

Samova visoka i koščata figura uvijek je privlačila žene. Unatoč godinama koje su ga malo načele i pogrbile i unatoč teškom i neurednom životu koji mu je malo izbrazdao lice, on je još djelovao privlačnije od nekih mladića.

Starac je očito zapazio ovu razmjenu pogleda njegove kćeri i stranca i reagirao je bijesno, kako reaguju svi očevi kad opaze da netko njihovu djevojčicu gleda kao ženu.

— Rekao sam: iznajmljujem samo šupu i ništa više — ponovi bijesno starac gurajući cijev pod nos Samu, koji je jedva odvojio pogled s djevojke u okviru vrata.

— Dobro, dobro, samo šupa — mrmljao je smušeno Sam odmićući vrh cijevi ispred svog lica.

— Mary, u kuću! — naredi starac gnjevno okrenuvši se prema djevojci na ulaznim vratima.

— Dobro, tata, idem — reče djevojka i nestade iza vrata, pošto je još jednom pogledala nepoznatog pogledom koji je obećavao.

— Pitam se nisam li pogriješio — promrmlja starac okrećući opet svoju pušku prema trojici stranaca.

Shvativši da njih trojica ne djeluju bog zna kako, Sam se požuri da popravi dojam.

— Nikad nećeš požaliti ovu mudru odluku koju si maločas donio, dobri starče — opet će Sam pomirljivo.

— Ne zovi me »dobri starče«. Ja sam za tebe, John Hilary. Gospodin John Hilary. A moja Mary za vas trojicu ne postoji. Smatrajte da je nema. Jasno.

— Jasno, John Hilary.

— I prva gužva značit će nogom u dupe.

— Dobro John Hilary. Neće biti gužve dok je Sam ovdje.

IV

Tek je svitalo kad su Sam i Baby izjahali iz dvorišta na zapad.

— Nema teže kazne za čovjeka nego ako ga probudiš u četiri sata ujutro — mrmljao je još sanjivi Baby.

– Dobro je da se privikavaš. Ubuduće ćeš gotovo svaku zoru umjesto u svom krevetu dočekati u sedlu ili na Coloradu. Noću se grabi veliki novac a ne danju, mali moj.

Jahali su nizvodno uz Colorado, uskom i vratolomnom stazom prema novom velikom gradilištu brane.

– Ovo je staza koju su Indijanci iz plemena Mohave prosjekli prije mnogo stoljeća da njome jašu uz Colorado i dive mu se. Bili su toliko opčinjeni ovom rijekom da su je gotovo obožavali. Nisu se usuđivali da je dotaknu. A pogledaj kako bljedoliki ne poštuju ništa. Nama zaista ništa nije sveto.

Hoće da zauzdaju ovu čarobnu i ponosnu rijeku golemom branom i sasvim je pripitomiti pretvorivši je u jezero. Kakva ludost! Sve što je vezano za Colorado ludo je kao i sama ova rijeka. Sumnjam da će to s branom uspjeti. Ali nije ni važno. Meni je bitno da su ovamo u ove gudure dovukli tisuće radnika. Vidim ih samo kao tisuće žednih usta. Baš me briga za branu.

Tako je naglas mudrovao Sam tresući se u sedlu na uskoj stazici iznad provalije u čijem je dnu tekao moćni Colorado, valjajući svoje crvene vode, obojene nanosom što voda čupa sa dna i vijugajući između gotovo uspravnih litica. Baby ga nije slušao. Kunjao je u sedlu i sanjao bogatstvo koje mu je Sam

obećao kad su krenuli u ovaj posao. Sad je shvatio da to neće biti baš tako lako kako je to Sam prikazao.

Nakon dugog jahanja zasta-doše na rubu ponora. Dolje u dnu i po liticama golemo gradilište.

– Kakav veličanstven prizor!

– usklikne Sam. – Tisuće žednih. To najviše želim ovog časa.

Uputiše se pogibeljnom stazicom što vodi prema prašnjavim barakama u samom dnu kanjona, upravo na izlazu iz njega.

– Tražim Hopkinsa. Toma Hopkinsa – obrati se Sam jednom od radnika prekrivenom bijelom prašinom od glave do pete.

– Šef je u prvoj baraci desno

– odgovori prašnjavi i okrene leđa Samu.

Kroz opći nered i gužvu proguraše se Sam i Baby do barake i Sam grune bez oklijevanja na prva vrata.

– Trebam hitno Toma Hopkinsa – izbrblja Sam odmah s vrata.

– Tom Hopkins nije lopata da ga svaka protuha može trebovati. Gospodinu Hopkinsu se dolazi skromno i uljudno – naroguši se mala, suhonjava, ćelava prilika. Njegovi živahni i brzi pokreti stvarali su dojam da ga iznutra pokreću neki strujni udari. Oči su mu murile isto tako munjevito i pomalo nervozno i nekontrolirano.

– Dobro – prihvati Sam pomirljivo. – Nisam prešao toliki

put da se svađam. Kamo to mogu otići do Toma Hopkinsa?

— Upravo si došao gospodinu Hopkinsu, stranče. Skini tu znojavu i prašnjavu šeširčinu s glave i reci kratko što želiš. Nemam mnogo vremena. Vidiš i sam kakav se tu golem posao obavlja.

— Vi ste, znači, gospodin Hopkins. Upravo sam vam htio ponuditi poveliku gomilu dolara, ali to ne može tako brzo. Trebam malo više vremena za miran i ozbiljan razgovor... gospodine Hopkins. — Sam je malo podrugljivo i značajno naglasio gospodine.

Oči Toma Hopkinsa razletiše se kao jaje na ulju. Izraz sličan oblizivanju mačke prelije njegovo zgužvano lice i kao da se malo smanjio. Nije se više prsio i propinjao na prste da izgleda veći i značajniji.

— Sjednite, stranče. Dajem vam dovoljno vremena da svoju ponudu brda dolara detaljno obrazložite. Slušam vas pažljivo, kao i uvijek kad neko daje a ne traži novac.

— Pa, evo, radnici koji ovdje rintaju i crnče, daleko od svojih obitelji, u pustoši, zaslužuju neku malu zabavu i radost, da tako kažem. Ovaj momak koji je došao sa mnom prodat će im tu radost svaki dan iz kanti za koje ćete vi smatrati da su napunjene vodom. Jednostavno, zar ne?

— A unutra će biti »vatrena

voda«, ako vas dobro razumijem.

— Za vas će to biti voda za osvježanje umornih ljudi. Ili limunada, ako više volite.

— A ja treba da glumim staru budalu... Vjerujem da vam je poznato da je točenje viskija zabranjeno na ovom gradilištu. Radnici su to pri potpisu ugovora prihvatili. Oni koji plaćaju izgradnju ove brane izvukli su pametne pouke iz gorkih iskustava na izgradnji prijašnjih brana.

— Svakako, malo više viskija može zaista izazvati poneku nepriliku, poneku tučnjavu, ali ipak, znate, viski je... — pokušao je Sam da umanji problem. Nije mu odgovaralo da se taj problem toliko napuhuje jer će i naknada koju će morati plaćati za uslugu biti isto tako napuhana.

— Oprostite, nisu to male neprilike. Zamislite tisuće radnika izoliranih od ostalog svijeta, u ovoj kamenoj pustoši na Coloradu, daleko od obitelji, izmučenih radom...

Kad se takvi domognu viskija, vjerujte, to nije poneki problemčić, kako se vama čini. Sjećam se posljednje velike tučnjave na brani, kad su radnici dobili plaće i ponapili se. Mislim da su u toj tučnjavi sudjelovali svi do posljednjeg. Gradilište je uvijek puno predmeta upotrebljivih za tučnjavu. Bila je to gužva dostojna Divljeg zapada. Na stotine okrvavljenih, nekoliko

mrtvih, materijalna šteta užasna. Radove nismo mogli nastaviti dugo poslije toga normalnim tempom. A svaki dan kašnjenja to su milijuni gubitaka za one koji plaćaju. Ova brana mora biti izgrađena u rekordnom roku. Zato sam uostalom, ja tu. Rekli su: ništa bez tebe. Ja sam rekao: dobro, pristajem, ali bez viskija.

— Da, da, svakako imate pravo. Vi bolje poznajete taj posao nego ja, ali ipak, malo viskija neće škoditi. To će podići poljuljani moral uslijed napora i izoliranosti, pomanjkanja žena i...

— Naravno, malo viskija neće škoditi, svakako. Ali znate koliko ja riskiram ako to dopustim. Mogu izgubiti posao i završiti iza rešetaka.

— Da skratimo. Koliko će me ta sva priča stajati? Što tražite za tu malu uslugu da ne provjeravate da li momak koji radi za mene ima u svojoj kanti vodu ili nešto jače? Treba jednostavno da budete toliko zaokupljeni važnijim stvarima da ne obraćate pažnju na takve sitnice.

— Pa, znate, rizik je golem. O tome koliko ste spremni ponuditi ovisi da li ću uopće prihvatiti. Zbog sitnih para ne želim riskirati karijeru i ugled najboljeg graditelja brana.

— Dobro! Evo mog prijedloga. — Sam pride stolu, uzme olovku i napiše na uglu papira podugačku brojku. Lice Toma Hopkinsa razgaljivalo se, razve-

seljavalo i krivilo u osmijeh pun zadovoljstva.

— Isplaćivat ćete svake godine toliko za tu uslugu? — značajno je priupitao Hopkins.

— Mjesečno — napomene Sam kratko i važno. — Treba osigurati da ni vaši suradnici ne zabadaju noseve u moj posao. Važi?

— Da, da, svakako. Volim obavljati poslove s odlučnim i pametnim ljudima kao vi — laskao je Hopkins Samu. Svakog mjeseca ću dobiti tu svoticu kao naknadu što ću glumiti staru budalu koja ne razlikuje viski od vode.

Baby je pokušao s udaljenosti od oko tri metra raspoznati koju je to brojku napisao Sam. Ali bilo je predaleko.

— E, pa ako smo se dogovorili, Baby počinje već prekosutra.

— U redu, od prekosutra sam izvan zakona, znači.

— Još nešto. Trebam vrlo pouzdana i iskusna čovjeka, koji se nekad spuštao čamcima niz Colorado. Tako ćemo prevoziti »robu«. Znate li nekoga takvog?

— Kako da ne, Brian, bivši poručnik, koji je otišao iz vojske i ovdje radi kao miner s eksplozivom. U šali ga zovu »General«. Stalno priča o tim podvizima na brzacima Colorada.

— Potreban mi je pouzdan čovjek za prenos viskija od Pierce's Ferryja, niz Colorado,

dovde. Možete li mi preporučiti toga...

— Briana, »General«, ako hoćete. Da, mogu. Djeluje pouzdano ali previše brblja. Treba mu samo malo skratiti jezik i može biti vrlo koristan. Da ga pozovem?

— Da, svakako.

Tom skoči kao dječčić sretan što može ugoditi učitelju. Naredio je da hitro dovedu »General«. Za nekoliko minuta na vratima se pojavio čovjek kome je vojničko zvanje ulilo užasno ukočeno držanje.

— Tvrdiš li »Generale«, da si baš ti jedan od onih hrabrih istraživača koji su se nekad sa slavnim poručnikom Johnom W. Powellom spuštali niz brza-ke Green Rivera i Colorada?

— Ne samo da tvrdim nego imam i svjedoke tog podviga, osobno Johna Powella.

— Imaš priliku da potvrdiš svoje riječi i da se sam provozaš Coloradom. Za to ćeš još biti i dobro plaćen. — Okrenuo se Samu. — Same, primaš li u službu ovu brbljavu staricu?

— Primam pod uvjetom da zaveže jezik i ne priča nikom ništa o tome odakle se toliki novac iznenada našao u njegovu džepu. Inače, bi sve propalo.

— Dakle, »Generale«, uzmi novac i jezik za zube. Tebe se ne tiče što ćeš prevoziti. Vući ćeš čamce konjima s ovim momkom do Pierce's Ferryja, a onda se spuštati s tim čamcima do brane. Robu ćeš stavljati u skla-

dište gdje sad držimo eksploziv. Ključeve imamo samo nas dvojica. I dalje službeno i redovno radiš ovdje s eksplozivom, kao glavni miner.

— Svakako, Tome, možete se pouzdati u mene. Kad to počinje, i koliko ću za to dobiti?

— Počinje odmah danas. Idete s nama u grad, a već prekosutra ste na brzacima Colorada. A što se tiče novca... — Sam ušuti, pride »Generalu« i šapne mu nešto na uho. Vojnikovo lice ozari osmijeh kao da je ovog trenutka unaprijeđen u generala. — Ako smo se dogovorili — nastavi Sam značajno — da se ide na posao.

Uskoro su Sam, Baby i »General« jahali istom starom indijanskom stazom uz Colorado prema Pierce's Ferryju. Baby iskoristi priliku kad je »General« malo izostao da se približi Samu i s izrazom punim divljenja reče:

— Samo budala može tebe zvati »Sam zvan nesreća«. Pametan čovjek mora reći: »Sam zvan mozak«. Bila je divota gledati kako si ove obradio.

— Dosta priče — reče Sam smiješeći se samozadovoljno. — Još se mnogo toga mora uraditi prije nego što novac procuri u naše džepove. — I on potjera konja uza strmu stazicu. Ostala dvojica pojuriše za njim.

V

— Ovaj Dirty je obična pijana svinja — mislio je Sam gledaju-

ći starog propalicu zaspalog na slami. — Zaista sam mu dao pravo ime Dirty — doda Sam za sebe. Zatim ga tresne nogom i zaviče:

— Diži se, stara barabo, posao čeka!

Starac se prenuo uplašeno, vrpolio se i raskolačio zakrvavljene oči u Sama, pokušavajući prikupiti posljednje razbacane djeliće svoje alkoholom načete svijesti.

Sam se raskoračio ispred starca.

— Ovo sinoć ti je bilo posljednje lokanje do završetka ovog posla. Ako samo još jednu popiješ, bit će ti posljednja. Ne može se pijan raditi s alkoholom.

Dirty se s mukom pridigao na noge, obukao i skotrljao niz strme stube koje vode s tavana u buduće skladište viskija u prizemlju.

Sam je krenuo Johnu. Stari obično ustaje rano, po navici, a i Mary, da bi mu spremila doručak.

— Johnne, trebam pouzdanu informaciju. Moram preći dug put da nađem glavnog dobavljača, koji je na sjeveru, upravo gdje se sastaju rijeka Virgin i granica Utaha. Treba ići preko područja Indijanaca Havasupai, a s njima se nikad ne zna. Znaš li nekoga pouzdanog vodiča da me provede indijanskim stazama na sjever?

John je bio polaskan.

Mary se sklonila iza očevih leđa kako bi mirno mogla gle-

dati Sama preko oca koji sjedi za stolom, a da ne bude ukorena.

Kad je John počeo objašnjavati, Sam je slušao njega a pogled mu je stalno bludio iznad starčeve glave i harao po lijepoj djevojci zagonetnog osmijeha.

— Najbolje je, naravno, za taj posao uzeti Indijanca iz plemena Havasupai. Koliko ja znam, najbolji je jedan koga zovu »Bicky«. Taj je nadimak dobio jer pogrešno izgovara naziv svoga omiljenog pića. Uvijek se vrzma oko Tedova saluna, gdje njuši viski. I uvijek je pijan, što znači da je dobar lovački pas.

— Hvala, Johnne, zaista sam imao sreću da zakupim šupu kod pravog čovjeka. — Sam je govorio Johnu a smiješio se ljupkom liku iza starčevih leđa.

— Neka ti je srećno. Nadam se da Havasupai neće oteti svoju buduću najamninu za šupu.

— I ja se nadam — koketno je dodala Mary.

— Ti šuti kad odrasli govore — reče John ljutito ali s prizvukom velike ljubavi.

— To više se moram pričuvati — omaklo se Samu.

Izjahao je s Dirtyjem prema centralnom trgu gdje je bio Tedov salon i odmah prepoznao Indijanca koji je sjedio na ulaznim stepenicama, glave zagnjuren u raširene šake.

— Još nije nanjušio viski — pomisli Sam. — Okružen sam

samim pijancima u ovom ozbiljnom poslu s alkoholom, i to me zabrinjava. Ali, trijezni se i ne upuštaju u ovakve gluposti. Sam sjaše i stane ispred zgurene figure Indijanca. Ovaj se i ne pomakne u svom mamurluku.

– »Bicky«, hoćeš li zaraditi odjednom deset boca najboljeg viskija u Arizoni?

Indijancu kao da je svanuo dan. Izraz njegova lica već je odgovorio.

– Treba samo da me odvedeš do granice plemena Havasupai na sjeveru i boce su tvoje.

– Krenem odmah. Ne čekam – prihvati Indijanac nestrpljivo. – Ako lažeš, ubijem.

– Sam nikad ne laže. Kad me dovedeš na rijeku Virgin, gdje treba da nađem starog prijatelja Cholandera, viski je tvoj.

– A, stara budala Cholander. Znam gdje je on. Velika i čudna stara budala.

– Tvoj problem je viski, a stara budala je moj problem.

– Krenimo odmah – požurivao je crvenokožac.

Jahali su, sva trojica, dugo prema sjeveru. Indijanac je jahao ispred njih.

– Čini se da su Havasupai nanjušili svoga pa ne napadaju – oglasi se Dirty.

– Bit će prije da su nanjušili tvoj ogavni smrad pa pobjegli – dočeka ga Sam ljutito. Čekao je samo priliku da kaže Dirtyju da bi bio red da se već jednom okupa.

Produžiše šutke za Indijancem.

– Stara budala je negdje gore. On odmah puca. Ja ne idem dalje. – Indijanac je pokazivao prema brežuljku gusto obrašlom drvećem i paprati.

– Stara budala je moj prijatelj. Ne puca na mene. Tvoj viski je gore, kod njega. Krećemo li?

Sam je krenuo prvi uz strmi, jedva raspoznatljiv puteljak između stijena i drveća. Dan je već na izmaku i Sam je nervozno gonio konja uz kamenjar, ne želeći zanoćiti u ovom pustom kraju.

– Stoj i ruke gore! – zakriješti prodorni glas iza stijena.

Sam nije vidio čovjeka koji je vikao iza njegovih leđa, ali je poznao glas i brzo digao ruke uvis i zaustavio konja. Znao je da ne treba oklijevati u izvršenju naredbe jer je starac brz na okidaču a s leđa ne može prepoznati Sama.

– Sad i prijatelja Sama dočekuješ preko nišana, stara barabo! Izgubio si povjerenje u čitav svijet! – poviče Sam ne spuštajući ruke.

Iza leđa začuju prskanje i lomljenje grana a onda se starac oglasi:

– Okreni se polako.

Sam posluša. Okrenuvši se ugleda smiješnu priliku starog pustinjaka.

Starac spusti cijev svoje puške i njegovo se lice razvuče u neku vrstu osmijeha.

– Ako nastaviš ovako, Same, jednog ću te dana prepoznati kao leš na zemlji. Znam da ne zagledam tko je uljez na kojeg pucam.

– Ovaj put morao sam riskirati. Isplati se.

– Kao da mi imaš mnogo dobrog saopćiti. Krenimo u kolibu. Uz moj viski lakše ćeš mi objasniti.

Pri spomenu viskija zasijaše oči oba Samova pratioca.

– Ove ništarije su s tobom? Padaš sve niže, Same. Nekad su te pratili najbolji revolveraši Zapada. Povrh svega, jedna od tih bitangi je i crvenokožac, ako me vid ne vara.

»Bicky« se ljutito trže, ali starac hitro podiže pušku i on se umiri. Dirty u svom mamurluku nije ništa razumio.

Udoše u starčevu jednu kolibu, dobro sakrivenu među stijena i drvećem. Starac natoči svima.

– Ne pijem kad radim. Vidio sam mnogo budala izrešetanih mecima zato što su pili dok su radili. Ovdje sam po poslu. I to upravo zbog tog viskija. Još ga praviš onako dobro kao nekad?

– Viski je dobar kao nekad samo si se ti promijenio. Sam trezvenjak. Da puknem od smijeha. Sjećaš li se...

– Sjećam, ali nije važno. Sad želim razgovarati ozbiljno. Sve što napraviš odsad želim kupiti. Treba da rastjeraš sve kupce, a ja plaćam više od svih. Čak ne

želim ni da ti popiješ nijednu čašu svog viskija.

– A ja opet ponekad ne mislim prodati svoj viski nikome nego sve, do zadnje kapi, popiti sam. Što mogu boljeg kupiti od viskija koji sam prodao? Ništa.

– Nemam vremena za brbljanje, stari. Kupujem sav tvoj viski. Ove dvije pijanice će dolaziti i odlaziti noću s tovarom. Ugovorit ćemo znak da ih ne pobiješ prije nego što završim posao.

– Same, ja pravim mnogo toga. Kako ćeš sve to prodati? Jesi li zaboravio na teškoće oko prodaje?

– Teškoće oko prodaje to je moja sretna zvijezda, kao i ova dvojica koji će za viski dati sve. Na potocima viskija izgradit ću miran život za sebe. Sit sam potucanja s beskućnicima i barabama. Hoću da se smirim i živim normalno. A za to mi je potreban sav tvoj viski.

– Dobro, Same, moja pecara odsad radi samo za tebe. Nećeš, nadam se, zamjeriti ako koja boca ugasi i moju žeđ?

– I Indijanca ćeš isplaćivati viskijem. Svaki dolazak deset boca.

– Izabrao je najsigurniju valutu na svijetu. Nije on tako glup. Pogledaj samo ovu boju starog zlata.

– Sva trojica ste za zlatnu valutu u obliku viskija. A takvih je, srećom, mnogo i dolje na brani. Zahvaljujući trezvenim bogatim koji plaćaju radnike i

netrezvenim radnicima koji lu-
do vole viski, Sam će postati bo-
gat čovjek i prekrižiti svoje če-
stito ime na spisku propalica. I
da se razumijemo: ovaj dobri
viski možeš ostaviti kad ti ja do-
dem u posjet ili za prijatelje. Za
viski koji ja trebam ne postav-
ljam uvjet kvaliteta. Tražim sa-
mo da ga bude mnogo. Najma-
nje stotinjak litara svakog da-
na. Za kvalitetu ne pitam. Važ-
no je da ima boju i miris viskija
i da ostavlja tešku i mutnu gla-
vu sutradan da ljudi znaju da
nisu platili običnu vodu.

— Ne pitam te koga ćeš to
trovati na taj način. Ako viski
teče potocima, neće biti pravi.

— I nadam se da ću platiti
onoliko koliko to doista i vrije-
di.

— Da, pod uvjetom da teško-
će koje može izazvati loš viski
padaju na tvoja leđa.

VI

Sam se izležavao u svom
prljavom i smrdljivom sobičku
uz skladište koje je zakupio i u
koje već nekoliko mjeseci dovo-
zi, skladišti i odvozi viski. Sve se
prevozi u sanducima na kojima
je ispisano »eksploziv« i nacrta-
na mrtvačka glava. Sav se pre-
voz obavlja noću i zasad nije bi-
lo neprilika.

— Čini se da ću napokon je-
dan posao obaviti bez gužve,
pucanja i ubijanja i da ću se na-
pokon domoći novca potrebnog
za miran život u Imperial Val-
leyju — mislio je Sam tog pred-

večerja, opružen na svom kre-
vetu sklepanom od dasaka i na
grubim indijanskim gunjevima.

Začulo se kucanje na vrati-
ma. Sam je očekivao Dirtyja s
novim količinama viskija.

— Ulazi, stara budalo! — vik-
nuo je veselo.

Na vratima se pojavila Mary,
nasmijana, u blistavo bijeloj
bluzi.

— Znači, ja sam stara buda-
la?

— Ne, čini se da sam to ja.

— Ti si stari zagonetni ma-
čak.

— Ako je to uvjet da zaradim
ovako ljupki posjet, mogu biti i
stari krokodil.

— E, pa stari krokodile, zar
me nećeš ponuditi da uđem i
sjednem? Ili možda više voliš
da se dovikujemo ovako s vrata
pa da tata dojuri s puškom. Bit
ćeš svakako prvi krokodil u nje-
govoju kolekciju trofeja.

— Ako ti se ne gadi ući u
smrdljivi brlog starog krokodi-
la, izvoli, anđelčiću.

Mary je ušla, odmjerila ne-
uredni sobičak i sjela na kraj
rasušenoga i škripavog kreveta.
Samu se učinilo da je svojom
bjelinom unijela mnogo sunče-
va svjetla u mračnu sobicu.

— Poslovi napreduju dobro?
Kad muškarac ugleda novac,
on zaboravi na sve. Tako si i ti
zaboravio sve, pa i svoje najbli-
že susjede. Ima još lijepih stvari
na ovom svijetu, zar ne? Treba
se malo obazreti oko sebe.

— Posao me mnogo zaoku-

pio, moram priznati. Ali mora se tako. Ljudi su nepouzdani. Što ne uradim ili ne provjerim, ispadne loše.

– Kakva je to trgovina koja se mora obavljati noću? Trgujete s pomrčinom ili vampirima?

– Anđelčiću, volio bih da me to ne pitaš.

– A zašto?

– Zato što takvom anđelčiću ne mogu lagati, a ako kažem istinu, ta me istina može upropastiti.

– Nemaš povjerenja u mene, krokodile?

– Nije to pitanje povjerenja. Više se plašim šta ćeš ti misliti o meni nego da ćeš to nekome izbrbljati. Htio bih da se prikazem malo bolji nego što jesam.

– Pa kakav si ti zapravo?

Njene oči su pitale i ohrabrivale. Sam nije bio tako neiskusna sa ženama i znao je da uživa neke simpatije kod ove ljupke djevojke, dovoljne da iskreno otkrije dio svojih »poslova« bez velikog rizika.

– Ja sam stara lopovčina koja tajno kupuje napravljeni viski na sjeveru, prevozi ga noću ovamo i opet noću na branu. Za tu uslugu ponešto zaradim. Sad me se groziš i plašiš.

Vidio je da ga djevojka nije prestala gledati toplo i sa simpatijama.

– I to je sve? Nemaš neko ubojstvo ili silovanje?

– Ovaj put još ne.

– Ako je to sve, pa ti si anđelčić.

– To znači da nećeš pobjeći iz moje sobice?

– Nisam došla da odmah pobjegnem.

– I možda dodeš opet?

– Vidjet ćemo. Ovisi o tome kako se budeš ponašao.

– Kakvo ponašanje možeš očekivati od staroga krokodila, anđelčiću?

– Zasad se dobro držiš. Nemaš zamjerki. Osobito volim što nisi lagao. Najviše mrzim lažljivce. Mi žene lažemo zbog muškaraca. Ja sam jučer lagala svom rođenom ocu zbog tebe.

– A što, na primjer.

– Rekao je da ste mu vas dvojica sumnjivi što uvijek trgujete noću. Tu nisu čista posla, po njemu. Dohvatio je svoju pušku i krenuo da provjeri čime vi to trgujete u ponoć. Rekla sam mu da sam jučer vidjela vašu robu. Da su to bile prehrambene namirnice za radnike na brani. Izmislila sam i da ste mi nudili naranče. Grdio me zatim zašto sam išla ovamo i zabranio mi da više dolazim pa vratio pušku na klin i davao mi lekcije kako pristojna djevojka ne smije sebi dopustiti da se petlja sa sumnjivim tipovima. Dodao je, osim toga, da si ti star, da te sroza u mojim očima i zabranio mi svaki dodir s vama. I evo, sad sam tu. Poslušna kći.

Priča je polaskala Samu i jedva je skrivao ponos. Pogledao je djevojku i zaključio da je, nažalost, ipak previše mlada. Da

je malo starija, a da je on malo mladi, ta simpatija bi se isplatila. Ovako je osjetio neku mučnu tugu. Čovjek uvijek sve dobije ili prerano ili prekasno. Ili je to samo tako kod nekog koga s razlogom zovu »Sam zvan nesreća«?

– Za koga zarađuješ taj lopovski novac? Ima li neka žena s kojom ćeš ga spiskati, krokodile?

– Sit sam potucanja i druženja s ološom. Kupit ću zemlju i kućicu u Imperial Valleyu i živjeti mirno.

– Pitala sam: za koga ga zgrćeš?

– Zasad ne postoji neka određena žena, ali naći ću je, svakako. Dodijala mi je samoća.

– Kakva mora biti ta koja će dijeliti samoću s tobom? Lijepa, pametna, bogata?

– Mora biti moja.

– Da li bi došla u obzir neka slična meni?

– Ne mora biti toliko lijepa ni toliko mlada.

– Što sam ja kriva što sam mlada? A ni ti nisi star.

– Anđelčiću, ne samo što si lijepa nego imaš i dobro srce. Tješiš i hrabriš jedno gadno staro čudovište.

– Naljutit ću se na tebe ako nastaviš pričati tako ružno o Samu.

– Dobro. Počet ću hvaliti tu staru bitangu. Da znaš, divan je momak taj Sam, upravo za tebe.

– I ja mislim tako. Kad brana bude završena, vode Colorada

će potopiti Pierce's Ferry a našu kuću pretvoriti u dom za ribe. U svakom slučaju, morat ćemo tražiti novi dom. Kućica u Imperial Valleyu mi se sve više dopada i sve više mi liči na kućicu iz mojih snova. Još kad bih imala sreću da je u njoj stari krokodil po imenu Sam, mojoj sreći ne bi bilo kraja. Ja zapravo... – Mary je počela nervozno čeprkati prstićima po grubim prekrivačima Samova kreveta.

Sam je osjetio ono ugodno uzbuđenje koje nadolazi negdje iz želuca i penje se k srcu, prelijevajući dušu blagim treptajima. On je navikao da se sviđa ženama i to ga inače nije iznenadivalo. Ali, to su uvijek bile zrelije žene. Pitao se da li su svjesne da će ih ta kratka pustolovina s nepoznatim skupo stajati. Uvijek su ostajale uplakane, razočarane, možda upropaštenog ostatka života, dok je on odlazio dalje, privlačen daljinama i gonjen protuhama i ubojicama.

Sada je pred njim mlada djevojka gotovo dijete. Ali dijete koje ima neodoljivu privlačnost žene, kojoj će on teško odoljeti. Ipak, u njemu se borilo ono malo ostataka savjesti. Nije to bio strah od Johnove puške. Bilo je to nešto slično savjesti, poštenju, želji za samokontrolom, ali nadjačano željama za ovom ljepotom nadohvat ruke.

Pitao se hoće li smoći dovoljno razuma i savjesti da odoli ovom iznenadnom iskušenju.

Ovo mlado stvorenje očito još neiskusno, sigurno nije bilo svjesno snažne izazovnosti ove bjeline koja sine kad ona koketno zabaci glavu unazad i nasmije se. Gledajući i lomna ramena i tanke ruke, prekrivene bijelom bluzom, Sam pomisli da je ona ipak premlada, a onda pogleda niže i zaustavi se na velikim grudima, drsko istaknutim, grudima zrele žene. To posluži Samu kao opravdanje da nastavi započetu igru kao s iskusnom ženom. Na to su ga ohrabрили i snažni bokovi djevojke.

Uzalud se Sam posljednjim ostacima zdravog razuma uvjeravao da ne smije nastaviti ovu opasnu igru. Ali njegove pohotne ruke izvan njegove kontrole pružile su se na bjelinu njenog ramena i Sam osjeti nježnu toplinu i blagi drhtaj izazvan dodirrom.

— Anđelčiću, bilo bi bolje da pobjegneš od staroga krokodila.

Djevojka ne odgovori ništa. Prikupi svojom malom šakom uvojke kose koji su joj se prosuli po čelu i zadiže kosu nagore, zabacujući i glavu unazad. Pred Samovim očima bljesnu bjelina njenog punog vrata i on shvati da zaustavljanja više nema. Osjeti da mu se svijest blago muti i nastavi se povoditi za svojim neukrotivim nagonima. Ona se spontano izvije i ponudi njegovim poluotvorenim usnama, iz kojih je strujao vreli dah.

Sam sasvim izgubi razum kad otvorenih usta zagriže u tu nestvarnu ljepotu.

U djevojčinom tijelu nije bilo otpora. Njime su povremeno strujali grčevi straha.

Samova ruka krenu u otvor na bluzi i počeo otkopčavati dugmad. Pred njim se otvarala nova bjelina koja se doimala anđeoski. Ruka je vješto, brzo otkopčala i posljednje dugme i začas je u ruci treperila dojka. Strijele ludila sjevnuše kroz njegov upaljeni mozak i on podivlja. Radio je dalje munjevito, mahnito, iskusno i vješto.

Bol i strast pomiješale se neodređeno u djevojčinoj pomućenoj svijesti i ona samo duboko uzdahnu, uhvativši strančevu čupavu kosu svojim rukama i pritisnuvši mu glavu na grudi. Zagnjurene glave između dojki, koje je držao u rukama, Sam ostade bez daha nekoliko trenutaka udišući divni miris bijele puti.

U sljedećem trenutku on spusti ruke na Maryne bokove, podiže je i blago položi na krevet, opruživši se preko njenog tijela. Nagne se nad nju i nježno je poljubi prvi put u otvorena usta dugim i žestokim poljupcem.

— Rekao sam ti da bježiš od mene. Progutać ću malog anđelčića.

— Gutaj, gutaj, krokodile, samo budi nježan.

Više nije bilo mjesta razmišljanju i grižnji savjesti. On se mahnito svim žarom baci na to-

plo tijelo, koje nestane sasvim pod gomilom snažnih mišića.

Mary je govorila nepovezano i izgubljeno a Sam je šuteći osvajao njenu bjelinu, izbjegavajući da pogleda njeno nedužno lice.

A vani...

— Mary, Mary!... Kamo je dovraga opet otišlo to nestašno dijete? — vikao je John, samo nekoliko koraka od njih.

— Oprosti mi, oče... — prošputa Mary za sebe.

Maryne jecaje mogao bi čuti i Dirty na tavanu da nije spavao hrčući ružno.

Odkad se pružio pokraj djevojke, Sam je bio izgubio svaku predodžbu o vremenu. Nije se sjećao ni kad je ludost počela ni koliko je dugo trajala. Bio je blaženo sretan i miran.

— Krokodile, što si mi to uradio? — Mary će umiljato i ljupko.

— Upozorio sam te na vrijeme.

— Doći ću opet da me opet upozoravaš, krokodile. Sad moram ići. John već sigurno bijesni.

Brzo se obukla i otrčala.

Nakon Mary ostane gluha i prazna crna sobica, puna samoće.

Sam već nije vjerovao da se išta stvarno dogodilo.

— Ovo nam nije trebalo. Djevojku će snaći nevolje kao i sve žene koje su ikad imale posla sa mnom. A i meni će njen ljupki lik stalno treperiti pred očima

ma i umanjiti mi oprez, tako potreban u ovom pasjem poslu u vučjoj jazbini.

Sam je dugo i tupo piljio u drvene grede iznad svoje glave.

— Ipak, bilo je čudesno, isplatio se.

Sam se okrene na drugu stranu i prvi put nakon dugog vremena zaspi sretan i miran.

VII

— Ustani, huljo, i pucaj!

Sam je sjedio u jednom uglu u salunu Pierce's Ferryja, sam za jednim stolom, oko kojeg su bili samo prazni stolovi. Bio je duboko zaronio u svoje trenutne brige. Zasad poslovi idu dobro, ali Sam zna da sve to može vrlo brzo propasti. Ludi Hagg ga zacijelo uporno traži sa svojom bandom, a Sam je, na nesreću, već predobro poznat na Divljem zapadu da bi se mogao dugo skrivati. Za njim se vuče priča, strah i smrt. Osim toga, one dvije budale koje mu pomažu nisu zaista nizašta i lako mogu nešto ubrljati i sve upropastiti. Na brani su učestale tučnjave među radnicima, kojima loš viski udara u glavu. Ako uprava brane sazna za ilegalnu prodaju, gotovo je s poslom.

Prevoz viskija do Pierce's Ferryja ide preko nesigurnog područja gdje Indijanci mogu napasti i otkriti da u bocama nije eksploziv nego viski, i to bi bio kraj. Povrh svega, ta njegova veza s Mary zamršuje stanje do kraja. A ipak, tako je blizu svog

cilja, velike zarade kojom će kupiti imanje u Imperial Valleyju, a time i miran život. U njemu je sad drugi čovjek, sit lutanja i ubijanja, koji traži miran kutak da provede ostatak života.

— Ustani, huljo i pucaj!

Ponovljeni gromki poziv, pun mržnje i bijesa, prene Sama iz razmišljanja.

— Opet će se neke budale poubijati — pomisli Sam i podiže glavu da vidi što se događa.

Na desetak metara od njega, raskoračen, raširenih ruku spremnih da povuku revolver, stajao je mladić, tipična glupava pojava na Zapadu: neuredan, neobrijan, čupav, bubuljičav... Vidio je Sam mnogo ovakvih. Prvo izazivaju, a onda brzo zatim leže prosvirane glave u prašini. To je tip koji prosto traži da ga netko ubije.

— Bit će bolje da se sklonim još malo ustranu — pomisli Sam. Tada se okrene oko sebe i zapazi da nikog nema kome bi se momak mogao obraćati osim njega. Ostali su uz šank i za nekoliko stolova na ulazu.

— Momče, pa valjda se ne obraćaš meni? — upita Sam zbunjeno, siguran da momka koji ga izaziva uopće i ne poznaje.

— Ovdje nema nijedne druge hulje kojoj bih se mogao obratiti osim tebe — odbrusi mladić kojeg je Sam smatrao bitan-gom.

Za šankom žamor i smijeh.

— Mislim da si previše viskija

nalio u sebe, momče. Nešto si pobrkao. Ja te i ne poznajem.

— Imaš priliku da me upoznaš. Pucaj umjesto da blebećeš.

— Ne želim neprilike, momče. Još manje želim da ubijam nepoznate ljude koji mi nisu ništa skrivili.

— E, pa ja sam Fred Samson, zaručnik male Mary, kojoj ti dosađuješ tvojim upornim udvaranjem. Odlučio sam da oslobodim jednu djevojku takvoga starog napasnika.

— Svakako da Mary zavređuje da se zbog nje puca u ljude ili pogine, ali ja ovdje nisam zbog ljubavi nego zbog posla i molim te da me ostaviš na miru i da negdje drugdje iskaljuješ svoje ljubavne jade.

— Izgleda da ću morati da pljujem u tebe i da te udarim da bih te prisilio da braniš svoju čast i da pucaš, stara podrtno — bjesnio je nervozni momak.

Sam se silno obradovao kad je ugledao šerifa Mc Kinleyja kako upravo ulazi u salun. Nije želio ubiti nesretno zaljubljenog momka, a još manje je želio ovom glupošću skrenuti pažnju na sebe. To bi moglo pokvariti cijeli posao, tako dobro započet.

Šerif je mirno prišao šanku i naručio viski, okrenuvši leđa Samu.

— Koliko puta jednoj takvoj kukavici kao što si ti treba ponoviti uvredu pa da se odluči braniti? — viknuo je Fred.

Šerif se okrenuo, nalaktivši se na šank, i provokativno pogledao zabezeknutog Sama.

— Šerife Mc Kinley, očekujem vašu odluku — rekao je Sam zbunjeno ustajući.

— A zaista, stranče, što vas sprečava da prihvatite izazov? Strah?

Sam je bio zbunjen. Šerif je tu zato da štiti zakon i da zaštiti svoje sugrađane od njihovih vlastitih gluposti.

— Ja sam ovdje poslovno i nije mi do dvoboja. Momak je možda previše popio i trebalo bi da mu objasnite da ne želim da me zbog dvoboja s njime povlačite po zatvorima i sudovima.

— Ha, ha, ha, kukavica si umišlja da će se nakon pucnjave s Fredom povlačiti po zatvorima a ne po grobljima.

Grohotan smijeh prolomio se salunom. Mnogi su podrugljivo gledali Sama.

— Stranče, ti kao da si u školi za mlade udavače u New Yorku a ne na Divljem zapadu. Ovdje svako svojim revolverom brani svoju imovinu i čast. Uvjeravam te da ja nikad ne bih zloupotrebio svoj položaj šerifa da spriječim jednog momka da spere ljagu sa svoje časti. Onaj tko bude brži i precizniji neće se zbog toga povlačiti po sudu i zatvoru.

Samu se smračio salun pred očima. Kako je glupo upao u ovu igru s glupanom što uporno traži smrt. Mora se nekako

izvući da ovo ne pokvari sve njegove planove.

— Šerife, to je nespornost. Momkovu čast ne ugrožavam ja. Djevojka ga je, vjerujem, odbila zbog gluposti sličnih ovoj sad.

— Naš Fred nije budala, stranče. On je možda prebrz na jeziku i na revolveru, ali to nije razlog da mu se ne daje zadovoljština.

— Dovraga, ima li načina da se ova stara svinja prisili da potegne svoj revolver — bjesnio je Fred, čije je samopouzdanje silno poraslo podgrijano alkoholom i podrškom sugrađana i šerifa.

— Vidim Mary dolje na ulici, sprema se u kupnju kod Bena. Da je dovedem da sama vidi svoga bijednog udvarača? Slažeš se, Fredy?

I ne čekajući potvrđan odgovor, mali pomoćnik u susjednoj brijačnici izjuri na ulicu.

Sam je kao osuđenik sjedio sam među praznim stolovima i stolicama.

— Da li će zaista dovesti Mary? — pitao se.

— Danas je loš dan, užasan — pomisli Sam ugledavši brijačkog pomoćnika kako trčkara oko Mary dok ona žustro korača prema salunu, zapitkujući a očito ne shvaćajući ništa.

Zastala je uplašena na vratima saluna. Zapazila je Sama, postidenog, očajnog, usamljenog u salunu tuđeg grada,

okruženog neprijateljski raspoloženim ljudima.

– Mary, tvojem udvaraču će, očigledno, trebati tvoja pomoć.

– Fred ga je toliko uplašio da je napunio gaće pa će mu biti potrebna tvoja pomoć da ih opere! – vikao je neki prostački, snažni glas. Ostali opet prasnuse u smijeh.

Mary preleti pogledom salun i shvati o čemu je riječ. Njen jučerašnji izazov razbjesnio je Freda, napio se i sad izaziva Sama na dvoboj. Gorko je požalila zbog te svoje jučerašnje zabave, koja sad može skupo stajati njenog Sama. Fred joj se nameće već poodavno. Proglasio se i njenim zaručnikom, uprkos njenim žestokim odbijanjima i sarkastičnim komentarima na njegov račun. Momak je bio previše prost za njen ukus. I koliko se više trudio da se dokaže i nametne, u njenim je očima padao sve niže. Prost i prgav, Fred je uvijek radio sam protiv samog sebe, tako kako ni njegov najljući neprijatelj ne bi uspio. Jučer je ponovo presreo Mary na ulici i grubo i neukusno se nudio, ne obazirući se na njen prezir. Kad je napokon pitao što bi trebalo da uradi pa da ona bude njegova, on mu je, drsko ga odmjerivši, odgovorila:

– Da sličiš na Sama.

I evo sad užasne posljedice te njene nepromišljenosti. Morala je pretpostaviti da će prost i prgav momak postupiti upravo ovako. Fred jedino zna piti, tući

se i pucati. Ubio je već nekoliko momaka u ovakvim okršajima pri pijanstvu i sad mu se svi sklanjaju s puta. Mary se silno uplašila za Sama. Po njenoj procjeni, slabi su mu izgledi u dvoboju s mnogo mlađim Fredom. Mora to spriječiti po svaku cijenu. Pojurila je prema Samu.

– Ne upuštaj se u ovu glupost Sama, molim te. Zaboravi sve ovo i idi kući.

– Ništa ne brini, Mary, i bez tvog savjeta ova je kukavica pokušala sve da se izvuče – dovikne netko a ostali opet prasnuse u smijeh.

– Jeste li opazili da ova kukavna ništarija ipak nosi revolver? Što mislite što će revolver kukavici? Kao ukras?

– Ja mislim da bi mu umjesto hlača bolje pristajala suknjica s cvjetićima.

Gromke salve smijeha zapljuskivale su Sama i Mary, same usred gomile u kojoj nitko više ne misli normalno i pametno.

– Nažalost, kasno je. Moram to obaviti – reče Sam. – Idi kući i ne miješaj se u ovo, Mary.

– Same, preklinjem te, ne prihvaćaj.

– I bez tvojih molbi on će rado pobjeći.

– Kasno je. Neizbježno. Idi kući, ja ću uskoro doći. – Samov samouvjereni glas ohrabri djevojku.

– Zacijelo će ga donijeti za tobom, Mary.

Sam krene prema izlazu, a za

njim se nadmeno, sa samouvjerenim osmijehom, gegao Fred, a iza njih nagrne gomila znatiželjnika.

Začas se okupi masa naroda. Svi su se gurali da zauzmu bolje mjesto odakle će dobro vidjeti. Sam je koračao na jednu stranu niz prašnjavu ulicu, a Fred na suprotnu. Zaustaviše se na tridesetak metara razmaka i okrenuše jedan prema drugom.

Fred je kipio od bijesa i nestrpljenja. Njegove su se ruke nervozno grčile a usta krivila u grimasu. Izgledao je kao opasniji suparnik, vjerojatni pobjednik.

Na suprotnoj strani Sam je izgledao bezvoljno, čak mrzovoljno zbog toga što nije uspio izbjeći skretanje pažnje na sebe.

Fred je bio nestrpljiv. Njegova je nervozna i oznojena ruka posegnula za revolverom, ali prije nego što je i dotakao držak prolomio se pucanj s druge strane. Sam je munjevito izvukao revolver nevjerojatnom snagom samoodržanja, koja mu pomaže da ostane živ u divljini Zapada.

Fred se zaljuljao. Njegovu prijetecu grimasu zamijenio je začuđeni pogled uprt u Sama. Sljedećeg časa srušio se licem u prašinu.

Mnoštvo je pojurilo sa obje strane puta prema nesretnom momku čije se tijelo grčilo. Sam je opet osjećao onu poznatu gorčinu u ustima nakon ovakvih prizora i zadah smrti u zraku. Mrzio je tada sebe i svoj

nepogrešivi revolver. Nadao se da će momka spasiti, da rana nije smrtonosna.

Dok se masa gurala oko tijela na zemlji Sam je stajao još neodlučno i s grimasom gadenja na licu. Tražio je pogledom Mary.

Tada se prolomio drugi pucanj. Metak je podigao prašinu tik kraj Samove noge i Sam pojurio ustranu i skloni se iza zaprege. Između nogu konja on je ugledao čovjeka na širokom balkonu kuće preko puta. Sa puškom, iz koje je upravo pucao, pobjegao je iza ugla niz drvene stube. Po crvenkastoj kosi Sam je naslutio da je to jedan od dva Fredova brata.

— Gdje li je onaj drugi? — upita se Sam kad se s druge strane, iz ugla saluna, začuje novi hitac, koji uplaši konje i oni jurnuše vukući zapregu. Sam se baci ustranu da ga zaprega ne pregazi i ugleda drugu priliku koja nestade iza ugla saluna.

Sklonio se između nekoliko bačva koje je netko bio upravo skinuo sa zaprege. Znao je da mu je taj zaklon slab i nesiguran, ali boljeg nije bilo u blizini. Promatrači su se razbježali na sve strane i utrčali u susjedne radnje. Sad iza stakala proviruju i čekaju novu krv.

Sam je bio iza bačva između dva napadača s puškama. Pritajio se i čeka, očekujući nove pucnjeve. Napadači mijenjaju mjesta. Prvi je zacijelo preko

ulice obišao zgradu da se pojavi iza drugog ugla, drugi se vjerojatno pokušava popeti na neku od verandi ili krovova, odakle će mu Sam biti meta kao na dlanu.

Pogledavajući s jedne strane ulice na drugu, pazeći gdje će se prvo pojaviti neka cijev ili šešir, Sam opazi u trijemu zgrade s koje je ispaljen prvi hitac poznatu bijelu bluzicu. Samo se Mary nije sklonila u zgradu. Stoji pod trijemom i uplašenim pogledom traži Sama i napadače.

Uplašeni Sam se nadao da će se i ona skloniti u neku zgradu, kad opazi da ona hvata metlu koju je ispred brijačnice ostavio pomoćnik.

– Dovraga, što će joj metla? Zašto se ne skloni?!

Djevojka je sa metlom u ruci prišla uglu zgrade iza kojeg je i Sam očekivao da će se pojaviti onaj što je prvi pucao. Ona zacijelo čuje i njegove korake i čeka ga na samom uglu.

Sam je sasvim zaboravio na drugog napadača. Da nije, mogao ga je čuti kako se uspinje po krovu saluna, skrivajući se iza ploče na kojoj je krupno ispisano »Saloon Ferry«.

Sam se sav usredotočio na ugao iza kojeg je stajala Mary držeći čvrsto metlu.

Pomolila se cijev puške, a onda bradata glava s crvenom kosom. Istog časa Sam više nije vidio tu neurednu glavu nego metlu koja ju je tresnula. Izne-

nađeni čovjek je oborio cijev puške k zemlji. Sam je pucao istog trenutka. Naravno, nije smio promašiti, pa se i druga crvenokosa neuredna glava zaklatila. Čovjek se srušio.

Skoro istovremeno sa Samovim čuo se i još jedan pucanj. Treći brat je pucao iza velike ploče saluna i Sam osjeti tup bol u ruci. Znao je da je pogođen, ali se naglo okrenuo u onom smjeru s ispruženim revolverom i ponovo zapucao. Kao da je vođen Samovim pogledom, metak je pogodio nesretnika u glavu, napravivši rupu na šeširu. Pogođen u čelo, čovjek je ispustio pušku i svom težinom tijela koje je već bilo na sigurnom putu u pakao, pao na reklamnu ploču saluna. Čula se škripa. Ploča se odvojila od krova i zajedno s tijelom čovjeka stropoštala se u prašinu.

– Fred ima samo dva brata i sad valjda nije neoprezno izići – mislio je Sam ustajući i otrešajući prašinu. Promatrači su ponovo izjurili iz svojih zaklona i potrčali drugi put prema nesretnom Fredu, koji se još grčio na ulici, gdje su ga maločas ostavili.

– Bolje je i nemati braću nego da budu tako blesavi kakve je imao Fred – mislio je opet Sam. – Umjesto da se potrude da spašavaju Freda, čiji život visi o koncu, ovi glupani pucaju kao ludi. Sad je već možda zaista prekasno da se Fred spasi. Gomila se okupila oko Freda

ne znajući što da poduzme. Jure panično i viču da se pozove liječnik, a onda nestanu. Jadni momak se još grči na zemlji.

— Stranče, oprosti za uvrede. Pogrešno smo te procijenili. Dođi da popiješ nešto s nama.

Sam više nije bio iznenađen. Uvijek je bilo tako. Kad ubija, kad bi trebalo da ga dočeka prezir i mržnja, dočeka ga poštovanje.

— Prokleti, krvavi, ludi Divlji zapad — bijesno i ogorčeno je procijedio Sam odgurnuvši znatiželjnike koji su mu prilazili i prokrčio put kući.

U dvorištu kraj kuće leljala je bijela bluzica i blistale sretne oči.

— Uvijek sam tvrdila da je obična metla u rukama zaljubljene djevojke ubojitija od puške u rukama jednog takvog blesana kao što je Tony — smijale su se divne vesele oči male Mary.

— Ako te još vidim s metlom u rukama, isprašit ću ti tu lijepu stražnjicu. Metlom možeš u red utjerivati svoga budućeg muža a ne opasnog ubojicu s puškom.

— Pucat će metla svakog dana po glavi staroga krokodila, nadam se.

— Nadam se da tvoj otac, ni bilo tko izvan grada neće nikad saznati za naš događaj — promrmlja zabrinuto Sam. Pratio ga je užareni pogled djevojke. U ovom vještom i opasnom strancu ona nije vidjela stra-

šnoga revolveraša koji sije smrt i nosi nesreću.

— Sve što radi dragi stari krokodil, radi bolje od bilo koga — šaptala je Mary ushićeno.

Mary odjednom zapazi da Sam nekako čudno drži lijevu ruku. Opazi zatim crvene mlazeve krvi.

— Same, ti si ranjen — rekla je djevojka pojurivši prema Samu. Stigla ga je upravo na ulazu u njegov sobičak.

— Nije to ništa. Uostalom, ne može se izliječiti metlom — izgovori Sam ozbiljno i uđe u sobičak.

Mary se ugura za njim kroz uski procjep odškrinutih vrata koja je Sam želio zatvoriti za sobom. Djevojka nije ni provjerila gleda li otac sa svog prozora kako ona slobodno ulazi u strančevu sobu.

— Ne šali se, Same, što da radimo...? — govore su njene blijede usne a oči su zračile očajem.

— Nije to zaista ništa. Ja ću to srediti sam. Odlazi, možda te otac vidio kad si ušla.

Djevojka ga nije čak ni čula. Skidala je njegov prsluk, pa košulju i zagledala se u malu ranu na ruci s tako bolnim izrazom kao da je ta rana na njoj.

Nježno je prala ranu. Radovala ga je djevojčina pažnja i gotovo poželi da ga češće ranjavaju.

— Oni ludaci su te mogli i ubiti. — U njenom glasu treperio je strah.

– Ipak su oni mrtvi.

– Neka su. Mogli su te ubiti, glupani. Sva trojica su glupani, a Fred najveći.

Sam se u sebi smijao ovoj pristranosti. Isto tako se silno plašio imati protiv sebe zaljubljenu ženu. Ženu zaljubljenu u nekog drugog. Takve se kao protivnika plašio više nego tri najbolja revolveraša Zapada. Okusio je i taj užas.

Mary se nježno privijala uz njega i on je uživao u njenom cvrkutu.

– Koliko je ugodnije kad ti se ovako cvrkuće kraj uha nego kad ti kraj ušiju zvižde meci – mislio je Sam.

– Danas si bio divan – mazila se Mary uvlačeći se u njegov zagrljaj.

– Trebao sam sresti ovakvu djevojku davno prije. Prije nego što sam opasao revolvere. Ali. Zlo u muškarcu privlači žene jače nego vrline koje posjeduje.

– Gledala sam te kad si stajao tamo nasuprot Fredu. Jedan tren, prije nego što ćeš pucati, pogledao si prema meni.

– Život se gadno poigrava ljudima – nastavljao je Sam započetom misao.

– Što to pričaš?

– Ništa, ništa. Sve će biti dobro, anđelčicu.

– A da znaš, koliko sam bila vesela i ponosna na tebe danas, toliko sam bila i tužna.

– Zašto tužna, žališ Freda?

– Ne, mislila sam o nama. Kad te negdje u našoj kućici u

Imperial Valleyju počnem metlom utjerivati u novi, kućni i obiteljski red, Zapad će izgubiti svoga najbržeg revolveraša.

– Ti si opasni, slatki, mali vrug a ne anđelčić kako mi se učinilo u prvi mah.

Ostali su dugo jedno uz drugo, osluškujući tišinu i sanjajući budni lijepe snove.

Noć je tiho kao melem padala na pakleni dan koji je prošao.

VIII

Sam je nervozno šetao po svojoj sobici. Opet brige s nesposobnim pomagačima. Dirty se nije vratio pred kraj dana i nema ga još, premda je već noć.

– Zacijelo se stara propalica napila i ostala negdje kraj puta – mislio je ljutiti Sam.

Te noći gotovo i nije spavao. Sutradan je rano izjahao na sjever, putem na kojem se nadao sresti Dirtyja.

Da nije bio prepun briga, zacijelo bi uživao u surovoj ljepoti divljih predjela Arizone, jašući prema rijeci Virgin. Ovako, obuzet brigama, Sam je mrzovoljno jahao, slijep za ljepotu prirode oko sebe. Bio je bijesan na staru pijanicu i na sebe samog što je takvu nepouzdanu osobu uzeo za suradnika u ovako važnom poslu. Bio je siguran da stara bitanga nije odoljela iskušenju. Vjerojatno je otvorio bačvu da kuša viski, a onda ga ispio toliko da sad spava negdje kraj puta, na području Indijanaca Havasupai. Sam ih pozna-

je dosta dobro. To su hrabri ratnici, nisu skloni malodušnosti kao većina drugih plemena koja teže podnose poraze. Međutim, Sam se plašio vrlo opravdano druge slabosti svih Indijanaca: slabosti prema alkoholu. Svi su mu skloni, kao lijeku za svoje poraze, i svi su neotporni na alkohol. I mala količina dovoljna je da ih raspameti. Ako oni nanjuše da Dirty prevozi viski a ne eksploziv kako piše na ambalaži, gotovo je s prenosom viskija preko ovog područja. Osim toga, možda je bilo glupo na bačvama pisati »eksploziv«, jer je i on zanimljiv Indijancima i može privući pažnju. Uбудуće treba pisati »otrov«, a trebalo je naći i nekoga pametnijeg, sposobnijeg i pouzdanijeg da prati taj tovar, bez obzira na to zvao se on viski, eksploziv ili otrov.

Sam je već dojahao do mjesta za koje je, već pri prvom prelaženju ustanovio da je idealno za prepad. Sjahavši sa staze u kamenjar Sam je pravio polukrug oko ovog mjesta i odlučio pogledati izdaljeg. Sjahao je, uspeo se na brežuljak i gledao tjesnac između stijena kroz koji vijuga staza i proširenje s nekoliko stabala. I upravo u toj hladovini Sam opazi prizor kojeg se pribojavao. Konji su bez tovara, bačve razbacane po zemlji, viski proliiven svuda okolo, Dirty i njegov vodič Indijanac svezani zajedno, prislonjeni leđima jedan uz drugoga, četiri

Indijanca u tipičnoj ekstazi pod utjecajem alkohola.

— Ako su bila samo ova četvorica Havasupaija, još imade da se naša tajna s eksplozivom ne razotkrije — mislio je Sam.

Ostavi konja među stijenama i krene lagano pješke prema mjestu gdje će imati dobar položaj da napadne sve Indijance i spriječi da i jedan pobjegne. Sad je vidio kako Dirty sjedi s nekim izrazom povrijeđenosti i žaljenja. Sigurno je više žalio što i njemu ne daju da pije nego što je zabrljao. Indijanac vodič je glasno tražio od drugova Indijanaca da i njemu daju malo »vatrene vodice«. Pozivao se na potrebu uzajamnog pomaganja crvene braće. Bilo je i tužno i smiješno ovo pričanje crvenokošca koji je umišljao da je predstavnik svog plemena na nekom važnom skupu.

Četvorica Havasupaija bila su zavaljena u hladovini u poluležećem položaju, klonulih glava. Između njih je bila jedna bačva s malom slavinom na dnu okrenutom prema njima. Tko je želio piti, puzao je po tlu do bačve, podmetao glavu i odvrtao slavinicu. Viski se ipak prolijevao svuda okolo. Jedan uski trag dragocjene tekućine tekao je čak do stijene iza koje se sakrio Sam. Tekućina o kojoj mu ovisi budućnost i kućica u Imperial Valleyju pomrači Samu um. Bio je bijesan na Dirtyja i bijes je iskalio na Indijanci-

ma. Izvadio je oba revolvera, preskočio u trenu stijenu ispred sebe i stao ispred četvorice marmurnih Havasupaija. Nesretni Indijanci su sigurno pomislili da sanjaju ružan san. U njihovoj pomućenoj svijesti, stajao je pred njima raskoračen, narogušen, mračan i opasan bljedoliki ubojica s revolverima uperenim u njih. I to je bilo posljednje što su ovi nesretnici vidjeli u svom životu. Vječni mrak se sklopio pred njihovim očima i oni se povaljaše u prašinu natopljenu viskijem.

Sve je trajalo vrlo kratko, a onda je zavladala mukla tišina.

Prvi se pribrao Dirty i iz svojega smiješnog položaja doviknuo je radosno došljaku koji je još stajao, mračan i bijesan, pred prizorom smrti i izgubljenog viskija:

– Same, došao si u pravi čas. Ovi ludaci bi nas poubijali. Ukočio sam se u ovom položaju, ovako prilijepljen, kao brat blizanac, za ovog pijanca.

Sam nije odgovarao, još je tugovao za prolivenim viskijem.

Tada se začuje topot konja desetak metara iza stijena. Sam potrči do prve stijene i brzo se uspne na nju. U oblaku prašine razazna jahača Indijanca koji se brzo udaljavao. Izvuče revolver, ali jahač zamakne za stijenom. Sam brzo skoči sa stijene i dojuri k Dirtyju.

– Koliko ih je bilo?

– Pet. Ovaj se bio udaljio na trenutak, ali neće se usuditi

vratiti kad je vidio što je bilo od one četvorice. Odveži me Same, brzo.

– Budalo stara – procijedi Sam kroz zube, više za sebe, a zatim pojuri prema jednom od konja koje su Indijanci vezali i baci se na njega.

– Same, odveži me najprije. Ne ostavljaj nas ovako. Stići ćeš ti njega – jadikovao je Dirty.

Sam ne odgovori nego bijesno potjera konja za Indijancem.

– Tvoj šef budala. Zašto nas ostavi vezane – izbrblja Indijanac vrpoljeći se nervozno tijesno svezan sa starcem.

– Šuti budalo. Moj prijatelj Sam najbolji je revolveraš na cijelom Zapadu. Vidio si i sam kako on to radi. Nego daj da nešto pametno uradimo danas. Sam će sigurno malo duže ostati dok ne sustigne i ubije i onog petog. Bilo bi dobro da se u međuvremenu nešto popije.

– Bilo bi dobro. Ali kako?

– Treba samo da slušaš mene i sve će biti kako valja. Treba da se pridignemo, ovako zajedno, i odgegamo do one bačve. Ti ćeš zubima odvrnuti slavinu, a ja ću prvi da ugasim žed. Onda i ti. Ima dovoljno »vatrene vode« za obojicu.

– Važi. Samo kako doći tamo?

– Treba da istovremeno upremo nogama, ti o stijenu a ja o ovo stablo, i tako se pridignemo zajedno. Kad kažem: sad, počni se upirati nogama iz sve

snage. Hajde, spremi se. Sad!

*

Sam je bijesno šibao konja progoneći Indijanca koji je vješto i brzo jahao prema rezervatu Havasupaija.

— Indijancima se zaista mora priznati da su sjajni jahači, mislio je Sam bijesno podbadajući neosedlanog konja.

U divljem, prostranom predjelu, dva oblaka prašine, dva zapjenjena konja i dva bijesna jahača o čijem se životu upravo odlučuje u ovom času.

Bezobzirno udarajući konja, Sam je smanjio udaljenost i već je bio na razmaku s kojeg obično nepogrešivo pogađa. Izvuče revolver, ispruži ga prema jahaču ispred sebe, ali iznenada promijeni odluku.

— Dovraga, čini se da je ipak i glupost zarazna bolest. Družeci se s onom dvojicom, Babyjem i Dirtyjem, postajem i sam tikvan — pomisli Sam i spremi revolver za pojas.

Pucanj bi privukao pažnju. Hitac odjekuje na kilometre unaokolo u ovom gluhom, mirnom, kamenom kotlu. A rezervat je sigurno negdje blizu.

Morat će se odlučiti na ono što nikad nije volio: prostačku tučnjavu rukama, nogama, motkama, kamenjem. Uvijek je s prezirom gledao rulju koja se tuče. Zašto kad su ljudi već pro našli revolver? Metak je brži i uspješniji od svake, i najjače šake.

Ovaj put morat će se uhvatiti ukoštac s ovim mišićavim, snažnim momkom koji grabi ispred njega s jedinom nadom u srcu: ugledati kapiju rezervata prije nego što se prolomi pucanj iza njegovih leđa.

Sam još bjesnije podbode konja ispod sebe.

Sasvim se primakao Indijancu. Ovaj, iako uplašen tom blizinom, radovao se što strašni stranac ne namjerava upotrijebiti svoje revolvere. A u tučnjavi, mladi, snažni Indijanac, može imati dobre izgleda.

Sam skoči i snažno se odbaci na Indijanca. Indijanac izgubi ravnotežu i počne padati ustranu, sa Samom na leđima.

Udar je bio snažan. Samu se činilo da će ubuduće morati živjeti bez oba bubrega, toliko je osjećao težinu pada. Tek što je ustao, već je Indijanac stajao uspravan nekoliko koraka od njega, vidljiv na pozadini čistog neba, u onom karakterističnom, grčevitom naponu cijelog tijela spremnog za borbu, raširenih nogu i ruku. Samov optimizam i moral splasnu kad je vidio u ruci Indijanca hladan, metalni sjaj noža.

Evo — mislio je Sam — ni Indijanci više ne drže do staroga ratničkog morala. Ovaj će se boriti s nožem u ruci protiv goloruka čovjeka. Uostalom, još su uz mene moji revolveri. Barem se nadam. Jedino mi još može pomoći taj moj mozak pomalo i podmukao.

Odjednom novo iznenađenje. Sad ugodno za Sama. Indijanac je odbacio nož kad je vidio da njegov protivnik nema oružje i da se namjerava služiti samo golim rukama.

U gluhoj kamenoj pustari dva snažna i opasna borca baciše se jedan na drugog. Već pri prvom sudaru Sam osjeti da je njegov protivnik vrlo snažan.

— Ako ovako nastavi, morat ću upotrijebiti i revolver. Do vraga i ratnički moral. Život je važniji. Uostaiom, svi bijelci postupaju po toj logici: preživjeti i pobijediti pa bilo kako bilo.

Snaga je otjecala iz oba snažna tijela u stalnom naporu i grču. Najednom je Indijanac uspio iz nekih skrivenih rezervi snage u svom tijelu izvući gotovo ludački krik praćen trenutnom eksplozijom snage njegovih čeličnih mišića. Odigao je Sama i bacio ga snažno na zemlju ispred sebe. Sam je tresnuo leđima na tvrdo tlo tako snažno da je u njemu nešto muklo jeknulo. Indijanac se ispravio, visok, snažan, pogleda uprta u nebo, a onda se okrenuo prema Samu i spremio se da se baci na njega i zgrabi ga svojim šakama koje Samu liče na čelična kliješta.

U isti mah kad je Sam odlučio upotrijebiti revolver, osjeti nešto hladno na rebrima kroz košulju natopljenu znojem. Nož? Da li je moguće? Da, samo hladni dodir metala prouzrokuje takve trnce u tijelu. Pridigao

je brzo tu stranu tijela i napipao nož. Zgrabio ga je munjevito i izvukao ispod sebe. Tog trenutka ugledao je kako Indijančevo tijelo leti kroz zrak prema njemu. Bez razmišljanja, nagonom samoobrane, podmetnuo je vrh noža prema Indijancu koji se svom snagom bacio na njega. Čuo je onaj neugodni zvuk koji pravi nož kad kroz kožu, meso, između rebara, njegovo sječivo prodire u tijelo čovjeka. Čas kasnije Sam je čuo strašan i bolan krik iz Indijančevih usta. Velikim naporom uspio je prevaliti snažno i teško tijelo protivnika ustranu i udahnuti zraka.

Sam je vidio glavu Indijanca. Bio je to lijep i mlad momak, pravilnih crta lica koje je još uvijek djelovalo lijepo uprkos grču bola. Njegove usne, razvučene bolom u neku vrstu maske, s mukom su izgovarale riječi pune gnjeva i gađenja:

— Prljava, bijela svinjo...

Očito je bio pripremio još dosta toga na adresu podmukle bljedolike bagre, prilično toga što se taložilo već dugo u uvrijeđenom i bolnom srcu ovog naroda. Ali nije dorekao.

Sam je s užasom gledao svoju krvavu šaku, koja još snažno, u onom istom grču kojim se hvata revolvera, drži nož zariven u ljudsko tijelo. Izvukao je nož iz ružne rane, zatim počne brisati krv s odjeće i s ruku, o zemlju i travu. Kao da je htio zbrisati tragove zločina. Ali krv, ljeplji-

va i gusta, samo se razmazivala ostajući na Samu kao neizbrisivi dokaz zla.

– Prokleti viski, prokleti novac... – prokuljalo je iz Sama nekontrolirano, dok je, samo pola metra od njega, iz snažnog Indijančeva tijela život nepovratno odlazio.

Poslije nekog vremena Sam se pribrao. Njegov trezveni, hladni mozak pravog bijelca opet je proradio svojom neumoljivom, sebičnom logikom.

– Dobro, nije mi to prvo ubojstvo. Tako je to. Jači preživljava. Da nisam ja njega, on bi mene. Sad je i posao siguran. Tajna »eksploziva« ostat će tajna, pogotovo kad bude zamijenjena tajnom »otrov«.

Uspravio se zadovoljan.

Njegova bezobzirna logika čistokrvnog pripadnika bijele rase pomogla mu je začas da se oslobodi grižnje savjesti i da si odmah oprosti svaki koristan zločin.

– Još da oslobodim i isprušim onu dvojicu tikvana i kupim ostatke tovara. Po ovom današnjem danu mogli bi mi promijeniti nadimak u »Sam zvan sreća«. Nadam se da će odsad napokon sreća jahati na mom ramenu.

Uzjahao je Indijančeva konja i odjahao onamo gdje je ostavio dva zavezana pomagača.

IX

Baby je s treskom provalio u Samovu sobu, uplašen, bijesan.

– E, pa ovo je previše. Ustajem kao rančer u pet ujutro, lju-ljam se po valovima Colorada s onim ishlapljelim »generalom«, prodajem viski pod vodu znojnim radnicima na brani, gledam njihove tučnjave lopatama, prenosim čamce na konjima nazad ovamo, i sad se još događa i da pucaju na mene. Treba još i da poginem zbog tvog viskija.

– Polako mali, neću galame ovdje. Osim toga, za toliki novac koliko ćeš zaraditi valjda moraš nešto i uraditi. Što se dogodilo? Tko je pucao?

– Ne znam, zasuli su nas mecima, a mi u čamcu, ne možeš ni bježati.

– Ako su vas gadali dolje na Coloradu, to nije opasno. Kanjoni su duboki nekoliko stotina metara, pa i više od kilometra. Ne mogu vas pogoditi s litice na rijeku. Duboko je, a čamac je u pokretu.

Sam se nadao da je tako, a u srcu se radala zla slutnja: Haggova banda ga je nanjušila.

– Ne, nije to bilo u kanjonu već na izlazu iz kanjona, malo prije nego što se pritoka Virgin ulijeva u Colorado. I nisu pucali s litice, odozgo, već sa strane, sa same obale rijeke.

– Pa i tamo je ipak teško sići do obale. I tamo su stijene i gundure.

– Ipak su sišli i pucali.

– Ipak ste vi živi i čitavi.

– Da, imali smo sreću. Prastalo je svuda, po čamcima, po

bačvama, po vodi. Dvije bačve su probušene i viski je otekao u Colorado. I čamac je oštećen, ali visoko, pa voda nije ušla. Sreća što je Colorado još prilično brz i tu na izlazu iz klisure pa nas je nosio brzo, dalje od kiše metaka. A oni nas nisu mogli slijediti niz rijeku jer je područje stjenovito i teško prohodno.

— Dobro. Idi spavati. Sutra rano u pet sati krećeš ponovo niz Colorado.

— Zašto, zaboga? Pa sutra je dan odmora. Osim toga, ni Dirty nije stigao s novim viskijem.

— Ideš bez viskija. Ja ću jahati obalom ikad zapucaju na vas vidjet ću gdje su i tko su.

— Krasno, prijatelju Same. Pa ja sam za tebe glineni golub ili živa meta što navlači metke na sebe.

— Ja ću biti tamo. Ne brbljaj. Odmah na spavanje da budeš svjež sutra za nove podvige na rijeci. Jednog dana ćeš pričati unucima o ovome i svi će te s divljenjem slušati.

— Ako ostanem živ.

Svitalo je zlatasto lijepo jutro, tako divno kakva jedino sviću u Arizoni i Nevadi. Sam se dogovarao s Babyjem i »generalom« o usklađivanju vremena i znakovima koje će davati jedni drugima u toku puta. Sam će jahati samim rubom kanjona i treba da se nađe iza leđa napadača u trenutku kad čamac izlazi iz kanjona na dio gdje se Colorado malo šire razlijeva i

gdje se uske i strme stijene kanjona razmiču u širu kotlinu.

Baby i »general« zaustavili su čamac na stotinjak metara prije izlaza iz kanjona i grčevito ga pridržavaju uz stijene. Strašna, mutna, crvena voda Colorada bijesno udara o litice koje se gotovo okomito propinju nago-re. Gore visoko mali procijep neba, čistoga i plavog, na kojem elegantno kruži jedan orao. Moraju zadržati čamce u mjestu jedan sat. Toliko je Samu, koga su maločas ugledali upravo na stijeni iznad njih, gore visoko, kao crnu točku, potrebno da odjaše i spusti se u proširenu kotlinu na izlazu iz kanjona. Teškom mukom uspijevaju držati čamac da ga bijesni valovi Colorada ne odnesu niz maticu.

— Prokleta rijeka, kako je moćna, strašna i uporna. Nećemo uspjeti zadržati čamac u mjestu.

— Ne govori, mali, ružno o Coloradu u mojoj prisutnosti da ne požališ. Colorado je najljepša rijeka. Bijesna i ponosna rijeka, na kojoj sam proveo svoju mladost i za koju su vezane sve moje ljubavi.

— Ta užasna, crvena rijeka, što valja tone mulja meni nije ljubav iz mladosti. Mene samo muči i plaši svaki drugi dan kad se spuštamo niz njene brzake. Čak mi je ugodnija i prodaja viskija prašnjavim radnicima na brani nego ovo veslanje niz Colorado.

— Ti nisi rođen za pustolova

i u tome je tvoj problem. Svakom hrabrom i slobodnom čovjeku Colorado mora postati ljubav čim ga ugleda prvi put u životu.

– Nadam se da ću ti ga uskoro sasvim prepustiti i otići na neki ugodniji posao – odmrm-lja Baby i dohvati se stijena, u grčevitoj borbi da zadrži čamac uz obalu.

– Prošao je jedan sat. Nadam se da je Sam već na svom mjestu. Krećemo, živa meto! – viknuo je »general« Babyju i odgurnuo čamac niz brzu maticu.

– Kad zapucaju, lezi na dno čamca i zaštiti glavu ovim daskama. One su ipak tvrđe od tvoje glave i zaustavit će metke. Sretno!

Ukazala se široka kotlina, isto tako stjenovita, s golemim, crvenim, ispucalim kamenim gromadama, kao i kanjon, ali široka i puna svjetla, nakon prijeteći mračnoga i hladnoga kanjona. Nakon nekoliko trenutaka čekanja prolomiše se pucnjevi i obojica polijegaše na dno čamca štiteći glave debelim daskama.

– Nikad više, nikad više! – nikad više! – jadikovao je Baby – neću se upuštati u ovo, samo da se sad izvučem živ.

Čamac je prošao kroz vatrenu liniju i nastavio poskakivanje niz valove, daleko od domašaja metaka.

Tri bradate, zapuštene prilike iziđoše iza stijena odakle su pucali, pogledaše se i prasnuše u

grohotan smijeh. Na prvi pogled se vidjelo da su to ljudi koji su odavno odvojeni od svijeta i ne brinu ni da se peru, češljaju i uređuju.

– Dobro potprašismo ove budale. To su oni isti od jučer. Što mislite jesu li pogodeni ovaj put?

– Ako i nisu, neće im više pasti na um da se vozažu po Colorado i da nas uznemiravaju.

– Gotovo da nam upropaste sve.

– Nadam se da ćemo sad neko vrijeme biti mirni i nastaviti rad normalno.

– A ja se nadam da je Harry pripremio dobar ručak i da nas već očekuje u našoj platnenoj palači.

– Pa što se čeka? Idemo. I ja sam gledan kao vuk.

Tri prljavka udoše u svoj veliki sivo-žuti šator smijući se i praveći šale na račun one dvojice u čamcu koje su tako dobro uplašili. U polumraku šatora, nakon blještavog sunca vani, njihove oči su se s naporom privikavale na polumrak u želji da raspoznaju stol i Harryja s kutljačom u ruci. Kad su se napokon privikli na polutamu, stadoše kao ukočeni. Harry je sjedio na stolici isprepleten debelim konopom i vezan za stolac. Sa obje strane njegove glave, uz klempave uši, stalne teme šala njegovih drugova, dvije revolverske cijevi uperene su u njih.

– Ruke uvis i nitko da ne pokuša dirati revolver – naredio

je suho i oporo strašan, ledeno miran i odlučan glas iza Harryjeve glave.

Iza Harryja izroni u mraku namrgodeno lice, stisnutih čvrstih čeljusti i s onim strašnim grčem oko usana koji pokazuje da se s ovakvima ne treba šaliti i da treba uraditi kako kažu, a zatim mu se što prije skloniti s puta da te on sam ne ukloni svojim revolverima.

Sam je brzo povadio revolvere iz pojasa sve trojice i odbacio ih na tlo u uglu šatora.

— Sjednite na zemlju i držite ruke gore. — Zapovijed je rečena tako uvjerljivo da sva trojica požuriše da se spuste u prašinu.

— Imam samo jedno pitanje za vas, na koje želim dobiti brz i točan odgovor. Počinjem brojiti. Ako do tri nema odgovora, ubit ću jednog i produžiti brojenje. Ako ni do šest nema odgovora ubit ću i drugog i brojiti dalje do devet. Ako ni tada ne bude odgovora, ostat ću nažalost bez odgovora jer neće ga više nitko moći dati, osim možda, vašega nesretnoga kuhara, ako naravno i on ne umre od straha. Dakle, pitanje je: tko vas je poslao da pucate na moje drugove na rijeci? Počinjem od brojanje: jedan, dva...

— Stanite, gospodine! Mi ne radimo ni za koga. Radimo za sebe. Mi smo ispiraći zlata na Coloradu. Rekli su da je Colorado pun zlata i mi smo se smjestili ovdje da okušamo sreću. Ali, čini se da su lagali. Ništa još

nismo našli. Uzalud je da nas ubijate. Ništa nećete naći kod nas. Vaši prijatelji su nas uznemiravali. Uplašili smo se da će okolo pričati da mi ispiremo zlato, a znate već da je Zapad pun ubojica i lopova, doći će nas pokrasti. Zato smo i došli u ovo pusto mjesto i zato smo i pucali na vaše prijatelje. Naravno, samo da ih uplašimo. A nismo ni znali da su vaši prijatelji. Inače ne bismo to radili, naravno — izbrljao je jedan od trojice bez predaha, kao naučenu lekciju.

Sam je odahnuo. Nije ovaj mogao tako brzo smisliti sve te laži. Znači, nije Haggova banda već nespretni ispiraći zlata. Njegovo namrgodeno lice, kao isklesano u kamenu, razvedri se i nesretnici odahnuše.

— Moji drugovi prevoze hranu za radnike na brani. Ja sam skromni trgovac koji tako zarađuje nešto novca...

— Nikad u životu nisam vidio ovakvog trgovca — šaptao je jedan od prljavaca na uho onom do sebe.

— Tišina tamo! Dakle, ja ću voziti hranu niz Colorado, a vi ispirajte zlato i dalje. Nitko nikom neće smetati niti brbljati okolo o poslu onoga drugog. Ako ikad itko bude pucao na moje prijatelje na ovom području, vi ćete biti odgovorni i doći ću ponovo da vas pobijem i da vam uzmem i to zlato koje, navodno, niste našli u Coloradu. Važi?

— Važi, važi, gospodine. Oprostite, gospodine trgovče.

Sam odgurne krilo šatora kod ulaza i odbaci cipelom revolvere što su ležali u prašini, daleko u grmlje.

— Naći ćete poslije svoje revolvere dolje u grmlju, ali ja vam preporučujem da ih ubuduće ne upotrebljavate. Niste vi za to. Držite se radije svojih lopata.

— Dobro, gospodine kauboju, ovaj, gospodine trgovče, u redu.

X

Baby je blistao od sreće kad je ponosno ujahao u Las Vegas. Mladić je mislio, kao i svi stočari iz okolice, da je prava sreća i život doći nedjeljom u ovaj grad, piti, kockati se i nagovarati lake ženske. To mu se činilo kao logična nagrada za teški život na Coloradu, na putu Pierce's Ferry — gradilište brane. Zamolio je Sama da ga pusti da se malo provede i da potroši nešto od teško zaradenog novca. U njegovoj jednostavnoj glavi to je bilo normalno i strašno je bio iznenađen kad je Sam odbio. Smatrao je da je Sam previše oprezan, poučen mnogim gorkim iskustvima otprije. Kad je mladić nastavio uporno moljati i dosadivati, popustio je Sam nevoljko, ali mu je zaprijetio da nikom ništa ne brblja o poslu. I bude li najpijaniji, mora imati na umu da ne smije brbljati jer to može dovesti u pi-

tanje svu zaradu i sam život. Mladić je to potvrdio, ali se to sve u njegovoj lakomislenoj glavi činilo smiješnim i nepotrebnim. Sad je napokon dogurao do sjajnoga kockarskog centra da se ogleda s pravim majstorima.

Ušao je u zadimljenu prostoriju gdje se kockalo za mnogim stolovima i gdje se očito alkoholom zalijevala sreća i gasila tuga. Atmosfera u prostoriji je naelektrizirana i napeta. Povremeni povici prekidaju muk a poneki operušani nesretnik izgubljeno stoji sa strane i žali trenutak kad se odlučio na ovo.

— Pridi, momče, ako imaš novca i znaš nešto o ovome — osloviše i Babyja i on važan i polaskan sjedne za stol. Ostali su ga gledali kao novu žrtvu. Brzo se smanjivala njegova gomilica novca koju je donio ovom prilikom i on se počeo vrpoljiti.

— Danas ti ne ide, momče. Dodi da nešto popijemo. Prekini da skineš nevolju, a onda nastavi s novom srećom — obrati mu se neki nepoznati čovjek unoseći se drugarski u lice i namignuvši mu.

Sa strane su promatrali uzavreli kotao kockarnice i pijucali. Baby nije žalio. Plaćao je piće i bez mjere pio.

— Momče, da nastavimo igrati zajedno. Ti imaš novac, a ja imam znanje kako se to radi. Nećeš daleko stići ako igraš pošteno. Igramo zajedno, a dobit

je popola. Važi? Bolje nego da izgubiš sve.

Baby je prihvatio i potražiše stol sa dva slobodna mjesta. Nepoznati izvadi revolver i stavi ga na stol ispred sebe.

– Ovo će značiti da se mora igrati pošteno – naglasi on i prostrijeli pogledom ostale.

– Ovo će značiti da možeš varati samo ti, Bille – mrzovoljno promrmlja jedan i ušuti.

Čini se da je imao pravo. Baby nije shvaćao u čemu je tajna, ali je i zamućenim pogledom jasno zaključio da stalno dobiva ju. Kad je gomila bila povelika, nepoznati ustade iza stola.

– Bit će dosta za danas, momče, idemo.

Izišli su na ulicu i podijelili novac popola po dogovoru.

– Hoćemo li opet ovako zajedno? – upita Baby.

– Osladilo ti se, momče? U redu. Ali čini se da te i bez kocke sreća služi. Imaš pune džepove. Da nisi negdje pronašao rudnik zlata?

– Ha, ha, ha. Pa gotovo da je tako nekako.

– Da čujem tu lijepu priču. O čemu je zapravo riječ?

– E, to ne mogu reći. Sam mi je zaprijetio da će mi prosvirati metak kroz glavu ako samo zucnem bilo kome o tome. To je naša tajna, a sa Samom nema šale.

– Koji je to Sam? Možda ga ja poznajem.

– Ha, ha, ha. Da me samo čuje, pobjesnio bi. Zovu ga iza le-

đa »Sam zvan nesreća«. On se razgoropadi kad to čuje, a onda se rastuži i kaže da imaju pravo kad ga tako zovu.

– Stari Sam, kažeš? A, ti si sretan. Zacijelo si vrlo brz na revolveru kad te uzeo sa sobom. Zar ne? Ali ne treba se, znači, igrati s tobom. Ti si opasan, momče.

– Pa valjda je tako. Sam zna što radi.

– A gdje je Sam? U Las Vegasu?

– Ne, ne. On kaže da je alkohol i kocka za barabe a ne za njega. Jedino, veli, možda ovaj put ne bude istina da alkohol donosi samo nesreću. Zato je ostao u Pierce's Ferryju. Valjda juri za onom gazdinom malom. Zna i on svoja zadovoljstva. Nije nimalo naivan taj »Sam zvan nesreća«.

– Vraćaš se onamo?

– Naravno. Već sutra. Sam je nestrpljiv i traži da se radi.

Baby je brbljao ne gledajući oko sebe. Laskalo mu je što ga napokon netko od starijih uzima ozbiljno i sluša. Zato i nije opazio da ih prati drugi čovjek, kome njegov sugovornik daje znakove.

Skrenuše u sporednu uličicu, u duboki mrak a da Baby nije ni opazio. Nepoznati je prišao blizu. Baby je sav zanesen mlatao rukama i objašnjavao kako ga Sam uči opreznosti a tada ga držak revolvera nepoznatog tresne snažno u potiljak. Ionako smeten i nacvrckan veli-

kom količinom viskija, stropošta se uz duboki, mukli jauk.

— Novac mu je u džepu od hlača. Brzo, ne želim da nas netko vidi.

— Ah, lijepo. Popola, nadam se?

— Dobro, popola, iako sam je sve zaradio. Ali, da se razumijemo, glavna nagrada, koja će sigurno biti obilna, pripada meni.

— Od koga, Bille?

— Od gazde. Platit će on kao nikad. Ovo je sretan dan.

— Našao si mu novu drolju u Las Vegasu?

— Našao sam mu staru mušku drolju u Pierce's Ferryju, za koju će platiti mnogo. Požurimo. Nestrpljiv sam da vidim gazdino gadno lice kad mu saopćim novost.

XI

Bio je još sunčan i blistav dan kad je Mary dotrčala u Samovu sobu. Zastala je u mlazu svjetla koje je zapljusnulo mračnu prostoriju kroz širom otvorena vrata. Vjetar je kovitlao njenom odjećom i uvojcima kose a sunce ju je svojim zrakama činilo nestvarnom. Prizor je bio veličanstven simbol ljudske sreće i životne radosti.

— Evo me ponovo, dragi krokodile! — vrisnula je veselo razmahavši se rukama.

Sam je zastao na čas opčinjen čudesnom ljepotom ovog prizora koji je najavljivao sreću, a onda je uplašeno zavikao:

— Ulazi brzo i zatvaraj vrata, za boga miloga! I ne viči, čut će te onaj drugi stari krokodil i doći ovamo sa svojom pušketinom.

— Ti nisi krokodil nego mali plašljivi zečić. Ne treba da strepiš, zečiću. John je otišao u upravu brane da pregovara oko odštete za kuću i imanje kad budu poplavljeni. A u tom slučaju ne vraća se brzo. To je duga tema za njega.

Mary pojuri prema Samu i baci mu se svom snagom u zagrljaj. Dok se njena glavica motala umiljato na njegovim prsima i ruke snažno čeprkale po njegovoj kosi, osjećao je dodir njenoga priljubljenog tijela i snažne otkucaje njenog srca na svojim rebrima.

Na dnevnom svjetlu, okupana suncem i umivena srećom Mary se neodoljivo ljupko lomila u njegovu zagrljaju i prepustala vještom milovanju njegovihiskusnih ruku.

Dok ju je svlačio, sad mirnije nego prije i sa uživanjem, mislio je ponosno kako žene ne osjećaju nikakav stid kad ih razgolićuje i gleda onaj koga vole. Ni Mary nije više bila stidljivo djevojčice nego samosvjesna žena, koja zna vrijednost čari svoga tijela, ali koja zna i nesebično sve to ponuditi na radost voljenoj osobi.

Nikog nije bilo daleko unao-kolo i oni su se slobodno i bez ustezanja prepustili strasti i jedno drugom. Letjeli su odjev-

ni predmeti po zraku i padali na prašnjavi pod, škripao je drveni Samov krevet, blistale su njihove oči, prepletale se noge i ruke, miješao znoj, uzdasi i uzvici sreće. Prava mala orgija sreće i slobode, usred dana, okupana suncem i uzbuđenjem.

U razbacanom neredu ostali su ležeći dugo, ne tajeći sreću i zadovoljstvo.

— Uh, kako li će mi ovo tek prisjesti. Svaka i najmanja sreća mora prisjesti. Tako je to uvijek. Ali neka prisjedne. Bilo je prekrasno. Bože, kako je život ponekad divan — mislio je Sam, zagledan u oblu liniju Marynih dojki. Onda je dugo šetao pogledom niz mirno i opušteno tijelo. Mary, obamrla od slatkog umora, osjećala je zadovoljstvo što njeno tijelo tako snažno privlači ovoga iskusnog lutalicu, koji ih je zacijelo već vidio mnogo.

— Požuri sa svojim viskijem. Želim ići što prije u Imperial Valley. A po gradu se šuška da neke protuhe tajno prodaju loš viski radnicima na brani, zbog čega stalno izbijaju tučnjave a radovi ne napreduju. Netko će nešto uskoro morati poduzeti.

Sam se trgnuo kao oparen.

— Što izmišljaš, dijete? Nije moguće?

— Tako sam čula u gradu, a i mnogi misle da će to biti vrlo brzo i da je već vrijeme. Kažu da je ovo neodrživo. Usprkos zabrani radnici piju normalno, samo što gangsteri i ološ zarađuju na tome.

— Hvala lijepa na komplimentu.

— Ali ne. Pogrešno si shvatio. Ti se ne ubrajaš u to. Ti si izvan toga, krokodile. Ti si divan i pošteno zarađuješ za našu kućicu. Imaš pravo na to, zar ne?

Sam je opet mislio kako nema veće sreće za čovjeka nego kad mu žena pokloni svoju ljubav. Ne treba ništa raditi a sve dobiva. Mary je govorila iskreno, znao je to Sam. Ona očito nije vidjela da nema nikakve razlike između njega i ostalog ološa što jaše Arizonom. Osim što je malo inteligentniji i zgodniji. Zaljubljena žena može se samoobmanjivati do bezumlja.

— Svakako imaš pravo. Treba ubrzati prodaju, zaraditi još malo i prekinuti zauvijek s lutanjem. Malo smo se sva trojica opustili ovih dana. Ja možda najviše. Nisam znao da sam takva stara budala. Od tvog prvog posjeta ne mogu misliti na bilo šta drugo osim na tvoje grudi, anđelčiću.

— Bezobrazna stara barabo. Kaže se: mislim samo na tvoje oči. Koliko si dosad žena prometnuo kroz ruke, mogao si toliko naučiti.

— Oprosti, anđelčiću. Stalno mislim na tvoje oči — ponovi Sam ozbiljno a njegova ruka potraži djevojčine grudi i pomi-luje ih. Mary se nasmije i mazno se privine uz njega. Ostali su dugo tako zagrljeni i sretni.

— Gdje li je ona stara pijanica Dirty? Opet se negdje napio

u gradu. Ti pijanci su zaista posebna bagra. Ima ovdje visikija da se može kupati u njemu, a on ide u grad i tamo skupo plaća tuđe piće.

Mary se spremala da ode kad se na vratima pojavi protuha što je zaudarala na alkohol. Mary projuri kraj njega i otrči u kuću, a Dirty se mangupski nasmijulji i namigne.

— Opet nova žrtva?

— Ne blebeći. Mary je još dijete. Gdje si, dovraga, toliko dugo? Jesam li te angažirao da ločeš ili da radiš?

— Bio sam u gradu. Mislio sam ostati samo malo, a onda je ona stara budala Dan, koji radi na pošti, priredio takvu zabavu da nisam mogao otići a da to ne pogledam.

— I što se to tebe tiče?

— Pa ne tiče me se, ali je bilo veselo. Napio se da je jedva stajao na nogama i došao pred šerifov ured. Stao je nasred ulice i onako zaljuljan i klimav počeo vikati:

»Šerife Mc Kinley, dodi da me uhapsiš! Samo dodi, veli. Vidi, pijan sam kao nikad, šerife Mc Kinley, podigni svoje golemo dupe sa stolice i dodi da uhapsiš pijanca. To je tvoj posao, zar ne? Iskoristi još malo priliku prije nego što ti ja naredim da zauvijek ostaviš na miru nesretnike koji traže utjehu u alkoholu«.

— I kako se to završilo?

— Neki su se smijali, neki su ga sažaljevali, a šerif nije izišao. —

Onda je Dan odgegao dalje, tražeći svuda da mu daju viskija i obećavajući im zauzvrat veliku novost već sutra. I stalno je prijetio da će on napokon srediti šerifa Mc Kinleyja.

— A gdje je sad Dan?

— Negdje u kanalu, na putu prema kući, najvjerojatnije.

— Krenimo odmah. Moramo ga naći prije nego što razočara svoju ženu dolaskom kući. Uzmi bocu viskija i krenimo odmah.

— Zašto te najednom toliko zanima što brblja pijani Dan?

— Ne razumiješ ništa, Dirty. Mozak ti je sasvim ishlapio od alkohola. Brže daj viski i krenimo.

Dana su zaista našli zavaljenog kraj puta, nedaleko od njegove kuće. Sapletao je jezikom uporno ponavljajući da ima veliku novost za sve.

— Dobri moj Dane, dugo se nismo vidjeli. Gotovo se i ne sjećam više kad je to bilo.

Dan je buljio pokušavajući se prisjetiti odakle se poznaje sa strancem koji mu se obraća. Nije se mogao sjetiti jer se, uistinu, nikad dotad nisu ni sreli.

— Da popijemo u to ime. U znak sjećanja na dobra stara vremena. Eh, to je bilo doba. Sjećam se dobro. Ali nitko nije bio kao ti, mora se pošteno priznati.

Danove oči zasjaše kad ugleda bocu i počeo nevezano blebetati.

– Potegni još malo, stari druže.

– Ti si, zaista... pravi... – sapletao je Dan ne puštajući bocu iz ruku.

– Čujem, Dane, da imaš neku strašnu vijest za šerifa Mc Kinleyja. Čini se da će ta budala dobiti napokon što zaslužuje. Zar ne?

– To je točno... šerif Mc Kinley je nesposobna budala... ni za što taj nije... vjeruj mi... kad ti kaže Dan.

– Svakako, samo uzalud nosi onu svoju zvijezdu i gnjavi ljude.

– Umjesto da tjera prave lopove taj se ludak prilijepio za mene. Kao da ga stalno vučem svezanog iza sebe. Uvijek mi je za petama. I uvijek samo ponavlja: popio si previše, odspavat ćeš noć kod mene iza rešetaka, sutradan ćeš izići trijezan i nećeš napraviti nikakvu glupost.

– Treba ga naučiti pameti.

– Sutradan će on dobiti svoju lekciju. Cijeli grad će zbijati šale sa njim.

– Spremaš mu nešto strašno? Znam ja tebe. Kad ti nekom skuhaš kašu, taj je gotov. O čemu je riječ ovaj put?

– Kazat ću ti u povjerenju, ali neka ostane među nama. Stigla je važna poruka. Iz uprave brane, iz Los Angelesa, javljaju da su saznali da na brani neke protuhe tajno prodaju viski. Zato radovi ne odmiču ni-

kako, pijani radnici se stalno tuku međusobno, a sutradan boluju. Taj viski, koji ove bitange prodaju, očito je obično smeće. A šerif Mc Kinley ne miče svoje dupe iz Pierce's Ferryja. Lakše mu je da mene stalno povlači po zatvoru nego da jaše na branu i tamo tjera prave lopove.

– To je poruka od milijunaša iz Los Angelesa. Možda oni izmišljaju. Ne treba žuriti, Dane. Da se ne zaletiš. Poslije tek nećeš imati mira od šerifa.

– Ne, to je naredba od federalnog šerifa iz Los Angelesa za šerifa Mc Kinleya osobno. Oni tamo znaju bolje što se događa na brani nego šerif ovdje. Sramota. Sutra ću mu javno natrljati nos. Kazat ću pred svima: Evo poruke kojom federalni šerif traži da jednom i ti uradiš nešto korisno u svom besposličarskom životu, šerife Mc Kinley. Upravo tako ću reći, Vikat ću da svi čuju da i u Los Angelesu svi već znaju kakva se šerifska ništarija kočoperi po Pierce's Ferryju.

Sam više nije slušao. U glavi mu je bučalo. Golema zaliha viskija još je u njegovu skladištu kod Johna, a isto tolika u skladištu eksploziva na brani. Ako se sazna za ilegalno točenje, doživjet će neuspjeh i gubitak i bez upletanja Ludog Hagga.

– Dane, da li bi ti još malo »vatrene vode«?

– Svakako, stari prijatelju. Dodaj.

— Moramo malo prošetati, nemam ovdje. Hajde, ustani, ja ću ti pomoći. Dirty, glupane, što si se ukočio, pomози mom starom drugu da ustane i da ode-mo po onu drugu bocu.

Dirty je poslušao, ali ništa nije shvaćao. Njegov blesavi pogled pitao je Sama što dalje.

Sam se ogledao da bude siguran da ih nitko nije vidio i onda požuri, gotovo noseći pijanog Dana, prema Coloradu. Koraćali su brzo i nervozno, dok su dva pijanca sapletala nogama i oćesala se o granje i stijenje. Približili su se rubu kanjona. Dolje, u crnom ponoru, ćula se huka pomamne rijeke.

— Ja idem po bocu, a vi produžite naprijed. Odmah dolazim.

Sam je predao Dana Dirtyju, pokazao mu glavom crni ponor ispod njihovih nogu i krenuo nazad. Dirty ništa nije razumio i gledao je za njim izbezumljeno i upitno.

— Same, stani! — poviće za njim, prislони Dana uz prvo stablo i pojuri za Samom.

— Kuda ćeš, budalo? — doćeka ga Sam.

— Što da radim, Same,

— Otarasi ga se kako znaš. Najbolje je da ga gurneš s ruba. Dugo ga neće naći, a kad ga i nađu, ništa logićnije nego da pomisle da je pijana budala kliznula niz stijenu. Hajde, požuri s tim, a onda odmah dođi u skladište. Ćeka nas još mnogo posla.

Sam odjuri prema gradu a Dirty ostane skamenjen. Onda se pribere, pride Danu, koji se već skljkao na zemlju, i pridiže ga. Krenuše teturajući rubom ponora.

— Oprosti, Dane, moram, tako je naredio gazda — promrm-lja Dirty i gurne Dana na onu stranu odakle je zjapila provalija.

Ćuo se tup udar o stijene, dolje duboko, a onda zavlada tišina. Dirty othuknu i pojuri za Samom.

XII

Sam je žurio dugim i nervoznim koracima prema skladištu viskija. Djelovao je nesigurno, izgubivši svoj mir kojim je od-sao posljednjih nekoliko mjeseci. Mir pun samopouzdanja i sreće.

— Baby, hitno organiziraj prevoz cjelokupne zalihe viskija na branu, i to odmah.

— Ali još je dan, a mi to stalno obavljamo u mraku.

— Meni se već smrklo, možemo krenuti — reće Sam s osjećajem gorćine. Pitao se da li ga je opet sreća napustila u posljednji trenutak i da li će ponovo otići u nepovrat sve što je već dobro obavio.

Mary ga je gledala s prozora i istog ćasa nepogrešivim ženskim instinktom dokućila da nešto nije u redu. Istrćala je iz kuće i pojurila u Samovu sobu. Sam se već groznićavo spre-mao.

– Nešto loše se dogodilo?
– Da, da, nadam se da je samo mala nezgoda.

– Ne želiš mi reći?

– Ne tajim od tebe ništa, ali žurim. Ukratko, saznali su za prodaju viskija na brani i naredili šerifu da to ispita. To je kraj velikih zarada na ilegalnoj prodaji viskija. Uspio sam spriječiti da vijest procuri već danas ili sutra, ali nemam mnogo vremena. Moram se otarasiti još ove velike količine viskija koja je sad u skladištu i one povelike rezerve koja je u skladištu eksploziva na brani. Krećem odmah na branu, a Baby će prevesti viski rijekom. Nadam se da ću već sutra rano imati sav novac a ne viski. Makar malo i manje dobijem prodajom na veliko, ipak će biti dobro. Sad me ispričaj, silno mi se žuri. Svaka minuta zakašnjenja može me preskupo stajati.

– Idem i ja s tobom, Same.

– Ne misliš valjda ozbiljno? To će biti naporno jahanje bez predaha. Mora se zanoćiti na otvorenom. John bi otkrio da te nema.

– Jašem od malih nogu, to za mene nije novo. Tati ću reći da idem Kati na spavanje.

– Nije pametno, ali ako žena nešto odluči, ne vrijedi gubiti vrijeme uvjeravajući je u suprotno. Ipak, moram ti reći da to nije pametno.

– Ništa od svega ovoga nije pametno, ali je bilo lijepo i učinilo me sretnom. Zato nastav-

ljamo s lijepim glupostima. Dolazim za pet minuta. Čekaj me na početku kanjona.

Sam se nervozno okretao čekajući Mary i misleći kako žene postoje da iskompliciraju svaku situaciju. Ipak, sretno se nasmiješio pomislivši na ljupku djevojku i zaboravio načas brige i zle slutnje.

Mary dojaše na plahom vranecu, u oblaku prašine. Jahala je vješto, iskusno i nekako izazovno, kako je, uostalom, sve radila.

– Idemo, krokodile, dug je put pred nama.

Sam je na trenutak bio zaboravio trku s vremenom uživajući u ljupkom jahaču sa šeširom širokog oboda, ispod kojeg se prosipala nestašna duga plava kosa. Bijela tijesna bluzica pucala je prkosno na njenim čarobnim grudima.

– Ona zna što radi. Ima samo bijele bluze i čovjeka jednostavno istjeruje iz pameti tom bjelinom što podsjeća na nevinost i tom snagom koja budi najrazbludnije želje – mislio je Sam uzjahujući.

– Idemo, anđeliću. Da vidim da li si tako sjajna i na konju.

– Hoćeš da kušaš baš sve, krokodile. E, pa i pokazat ću ti sve.

Gledajući lomnu figuru u sedlu, Sam je nastojao potisnuti zle slutnje koje su ga neprestano obuzimale. Hoće li ovo ljupko djevojčice svojom prisutnošću odagnati zlu kob koja ga godi-

nama prati i ne dopušta mu da nešto uspješno dokrajči i okani se lutanja. Uvjeravao je sebe da hoće, da je nemoguće da uz ovakvu blistavu, nedužnu ljepotu dode i nesreća. Bit će sve dobro. Prikupit će sav novac za nekoliko sati. Ako i izgubi četvrtinu cijene, još će imati dovoljno za imanje u Imperial Valleyju, a više od toga i ne želi.

Gledao je i Colorado, duboko u ponoru ispod njih, i učinio mu se sličan njemu. I ova rijeka dolje lomi svoju silnu snagu i energiju ni u šta, kao i on sam.

Bilo je već kasno popodne kad ugledaše golemo gradilište brane.

— To je ta budalaština koja će meni, još se nadam, donijeti sreću. Uostalom, donijela mi je tebe i na više od toga možda i nemam pravu. To je ta brana koja će progutati naš dragi Pierce's Ferry i moju kuću punu uspomena na sretno djetinjstvo. Otkako se čula riječ brana, u našem gradu se živi kao pred smrt. Ja se ne žalim. Donijela mi je ta brana i jednog krokodila, a to je već mnogo.

Sjaše pred barakom u kojoj je bio ured Toma Hopkinsa.

— Dobro došao, Same, ako mi opet donosiš svoticu kao plaću za to što uporno glumim staru budalu dok mi tvoj Baby prodaje radnicima viski kao vodu, pred mojim nosom. Mislim da znaš koliki je to rizik za mene. Bojim se da jednog dana mogu izgubiti svoje mjesto.

— Ovaj put ti ne donosim malu svoticu novca nego ponudu da zaradiš gomilu dolara za cijeli život. Tada ti neće ni trebati ovaj prljavi posao i potucanje po gradilištima. Sjedi, dakle, da ozbiljno razgovaramo i budi mudar da ne propustiš životnu priliku. Ovo je moja Mary, mislim da sam ti već pričao o njoj. Mary, ovo je moj prijatelj s kojim radim i koji mi pomaže ovdje na brani.

— Očaran sam, zaista — promrmlja Tom nespretno. Odavno je već i zaboravio lijepe manire živeći stalno na gradilištu. — Tvoj Baby je dovezao golemu količinu viskija prije nekoliko sati. S onom količinom otprije, koju još nije rasprodao, to je takva količina da bih njome mogao poplaviti Colorado. U mom skladištu eksploziva nema više mjesta za pravi eksploziv, popunio ga je do vrha tvoj tekući eksploziv. Dao sam izbaciti pravi van i eno, pogledaj, sad grade na brzu ruku novu baraku. To je previše, Same. Kakve to lude planove imaš?

— Želim ti prodati sav taj viski, naravno znatno jeftinije nego što ga mi prodajemo ovdje. Ti možeš ovdje lako organizirati prodaju preko svojih povjerljivih ljudi. Budi sad čitava budala na svoj vlastiti račun. Zažmiri neko vrijeme dok se sve to ne rasprša, uzmi novac i odjaši iz ovog brloga. To je moja ponuda.

Sam je bio ozbiljan i poslovan. Mary ga je gledala ushiće-

no. Samo providenje joj je poslalo ovoga snažnoga, pametnog i pouzdanog muškarca da se skloni u njegovu bogatu hladovinu, kao u sjeni starog hrasta.

— Iznenada ti se žuri, Same. Što se skriva iza toga? Ne rasprodaješ ti tek tako viski jeftinije zato što si mi veliki prijatelj. Nešto te je potjeralo? Budi iskren.

— Ima netko, a ne nešto, znatiželjni Tome Hopkinse. Ako baš moram sve izbrbljati, što se tebe, uostalom, uopće i ne tiče, taj razlog sjedi ovdje u tvojoj sobi i dovoljno je velik da zbog njega mogu izgubiti nešto novca. — Sam namignu Tomu i prevrne očima pokazujući Mary. — Želim pobjeći s malom Mary prije nego što me njen otac spriječi svojom pušketinom. Nezgodan je i opasan tip, koji je sebi utuvio u glavu da sam ja nesretan izbor njegove kćeri. Eto, tu je teškoća koja mi krade novac iz džepa i gura ga tebi pod nos. Ako si dovoljno pametan, nećeš dopustiti da netko drugi iskoristi ovu izuzetnu priliku. A što se mene tiče, ja ne žalim. Vjeruj mi na riječ, mala Mary vrijedi koliko cijeli Colorado od viskija. Ukratko, tebi viski i novac a meni Mary i svi će biti zadovoljni, osim njenog oca, naravno.

— Ah, stari Sam se zatreskao. Drago mi je da i to vidim. Nema smiješnijeg prizora od zaljubljenog muškarca. Pogotovo ako

je to stari, tvrdi Sam. Žene svakom dodu glave, pa i onim najgorim među nama. Uostalom, gledajući ovog anđela, potpuno te razumijem, stara lopovčino.

— Molim te da budeš malo diskretniji Tome. I nikom ni riječi o ovome. Dobro?

— Dobro, dobro, zaljubljeni stari kauboju. A sad malo detaljnije o našem poslu. Mislim da ćeš cijenu morati još malo spustiti. Imaš računa, s obzirom na to kakvog anđelčića dobivaš zauzvrat. Osim toga, ne mogu odmah platiti. Odakle mi toliki novac?

— Za cijenu možemo još vidjeti, ako te nije sram da zloupotrebljavaš priliku i guliš do gole kože nesretnog zaljubljenika. Ali plaćanje mora biti odmah. Naravno, nije riječ o nepovjerenju. Jednostavno, ja odmah napuštam ovaj kraj, idemo daleko, gdje nas njen otac neće naći i vjerojatno se ni mi više nikad nećemo sresti. Posudi novac iz svoje blagajne, od plaća za radnike. Vratit ćeš brzo, čim rasprodaš viski.

Još su se dugo natezali oko cijene. Sam je bio kao na mravinjaku. Žurilo mu se, ali nije želio gubiti mnogo, a još više nije htio da Tom otkrije koliko mu se žuri.

Napokon je dogovor postignut. Tom je izbrojio gomilu novca iz blagajne, a Sam sve to odmah spakovao u svoju kožnu torbu.

– Ako me otkriju, gubim svoj posao, Same. Da znaš koliko riskiram.

– Posao ti neće biti ni potreban već za nekoliko dana, kad sve to rasprodaš. Riješit ćeš se zauvijek bijede gradilišta i s radošću i zahvalnošću se sjećati starog prijatelja Sama.

Sam i Mary su izjahali i krenuli odmah prema Pierce's Ferryju. Samu se strahovito žurilo. Osjećao je da igra najvažniju igru svog života.

Noć ih je zatekla na kamenitoj i opasnoj stazi uz Colorado. Put je bio opasan, ali noć je bila svijetla, nebo blistavo, obasjano zvijezdama i Sam je nastojao da se jaše što je duže moguće. Mary se nije žalila znajući da je to i za nju izuzetno važno, da je njena budućnost sad na kocki u ovih predstojećih nekoliko sati.

Ponoć je davno minula kad je dvoje jahača izbilo na mali prošireni plato okružen velikim stijenama prema Coloradu i drvećem i šibljem na drugim stranama. Umor ih je već uvelike slomio i Sam odlučio da se ondje zaustave, odmore i odspavaju koji sat. Još je dug, naporan i neizvjestan put pred njima i trebat će osvježiti snagu za nove napore.

Naložili su vatru, uz nju improvizirali ležajeve namjestivši sedla kao naslone. Mary je skuhalo čaj od nekih trava koje je nabrala i pijuckali su polako, priljubljeni jedno uz drugo, za-

gledani u široko zvjezdano prostranstvo iznad sebe, ohrabrivani lijepim nadama o zajedničkoj sreći i rastrzani zlim slutnjama. Mary je više bila sklona povjerovati da joj je sreća nadohvat ruke, a Sam je bio opterećen prijašnjim gorkim iskustvima, kad mu je sreća uvijek izmicala iz ruku u posljednji trenutak.

Tiha, blažena noć, miris svježeg zraka i pucketanje vatre smiriše napokon i Sama. Njegove duboke brazde između obrva nestane i zamijeni je široki osmijeh kad se okrenuo prema djevojčinu licu koje je izgledalo zbilja nestvarno u treptajima sreće iz njenih očiju i odsjajima vatre koji su pozlaćivali njenu čudesnu bjelinu.

Sam je snažno privuče sebi i zaroni u neobične valove njene ljepote. Dosad je Sam otkrivao na ženama mnogo privlačnih i tajnovitih stvari, na prvi pogled, a obično bi pri otkrivanju pojedinosti njegovo oduševljenje splašnjavalo i sve bi gubilo privlačnost tajnovitoga i nepoznatog. Sad on prvi put zaključuje da tijelo ove djevojke, koliko ga više upoznaje, pokazuje sve nove i nove čari i predstavlja pravi bezdan čudesnih uživanja.

U divnoj čistoći pejzaža, u čudnom miru noći, u uzbudljivim titrajima plamenova, njen dugi povijeni vrat bio je još zamamniji i slađi i on ga je ljubio dugim poljupcima, kao da želi kroz nježnu bjelinu kože poto-

piti sav ljupki čar koji buja ispod nje, u ovom tijelu što se povija lelujavao kao plamenovi i privija se uz njega. Brzim pokretima ruku Sam brzo nade njene grudi koje izazovno iskočiše iz bijele tkanine u kojoj su bile sapete u lude Samove ruke. Pomamno, kao nikad dotad, ljubio je Sam te lijepe obline, izludivala ga je ta čudesna oblina stvorena čvrstinom mišića i težinom grudi, što se drsko propinjala u prostor a onda povijeno vraćala k tijelu u najsladoj zakrivljenosti koju je vidio. Kad Samove ruke krenu u osvajanje ženskog tijela, one postaju nezajažljivi osvajači, kojima nikad nije dosta osvajanja novih dijelova. Mary se blago opružila i zagledana u zvjezdano nebo prepustila se vještim rukama čovjeka u kojeg je imala beskrajno povjerenje. Vidjela je Sama, napola pridignutog iznad nje, kako luta užarenim pogledom po njenoj razgolićenoj ljepoti i umjesto stida osjetila zadovoljstvo i želju da ga sasvim izludi koketnim i toplim podavanjem.

U njegovoj uzburkanoj svijesti nije više ništa bilo jasno osim ovoga izazovnog tijela. Neki uzdah pomame, kakav ni sam nije nikad čuo, oteo mu se iz prsa i on se svom snagom bacio na djevojku, ljubeći, milujući, grabeći i pijujući nepresušni izvor izazova i čari koje mu je obećavalo ovo razotkriveno predano tijelo.

U svojoj pomami Mary je mislila kako je život iznenada postao lijep i poželila da ovo potraje vječno.

Sam nije mislio ništa. Praiskonski nagoni harali su njime i on je žestoko gasio svoje pomahnitale želje.

Iscrpljeni, oznojeni, smireni i opruženi, ostadoše neko vrijeme u čvrstom zagrljaju, isprepletenih ruku, nogu, i misli. Nisu se htjeli razdvojiti, plašeći se da prekinu slast i želeći da ovaj trenutak spokojsva, zadovoljstva i sreće produže u beskonačnost.

– Oh, koliko te samo volim, krokodile moj, da znaš...

– Ja tebe ne volim, anđelčicu, ja sam jednostavno lud za tobom. Tvoje divno srce i tvoja ljupkost napravili su od mene običnu krpu koju možeš motati kako ti se sviđa.

– To je lijepo. Nemoj žaliti zbog toga. Moraš se jednom predati nekom. Ne možeš se vječno ostavljati samo za sebe, sebični stari krokodile.

Sam duboko uzdahne, okrene se u stranu i opruži se s nekim čudnim osjećajem blaženstva, na neudobnom ležaju pokraj Mary. Ona je ležala također opuštena uz njega, pogleda uperena prema zvijezdama.

– Bijela svinjo, ustani! – trgne ih grubi glas.

Umjesto plavetnila zvjezdanog neba koje je ostavio iznad sebe kad se nagnuo nad Mary, sad je Sam ugledao iznad sebe

tri raskoračene, polugole, mišićave prilike, koje su se kao crne kamene statue ocrtavale na lijepom plavetnilu. Smušen i presječen Sam pokuša nešto brzo smisliti. Ali nije nalazio dobro rješenje. Tri su puške uperene u njih, a oni goli. Njegov revolver je dva metra od njega. A da je i bliže, ne smije riskirati ništa zbog Mary. Ustao je smušen, nespretno, pokušavajući pokriti golotinju rukama. Podrugljiv pogled sa tri okrutna lica odavao je prezir. Mary se pokušala pridići i pokriti se, ali jedan Indijanac prisloni vrh cijevi svoje puške na njen pupak i naredi suho:

— Ti ostani dolje.

Dvojica zgrabiše Sama i odvukoše ga do drveta pa ga čvrsto svezaše uz njega. Zatim se vratiše Mary. Onaj treći je još držao hladnu cijev na toplom i mekom djevojčinom pupku koji se grčio od straha i ledenog dodira metala. Kratko se dogovoriše, odložiše puške uza stijenu iza Samova praznog ležaja i dvojica uhvatiše Mary za jednu ruku i nogu, grubo je rastvorivši. Treći se svuče i nadvije se nad djevojku.

Maryn panični pogled tražio je Sama i pomoć a našao posramljenog golača čvrsto svezanog uz stablo, oborena pogleda i sasvim bespomoćnog.

— Sve je gotovo — mislio je Sam. — Kao što uvijek biva kad »Sam zvan nesreća« nešto radi.

Samove zle slutnje su se počele obistinjavati. Samo što ta zla kob nema ogavni zadah pijanoga Ludog Hagga nego je obojena crveno.

Sam je znao da je područje na lijevoj obali Colorada, kojim je često prolazio proteklih mjeseci, pa i ove noći, područje Indijanaca iz plemena Mohave. Ali mislio je da je to ipak pusto područje. Mohave su prilično propatili od strane bijelih uljeza. Činilo se da su sasvim izgubljeni i predani svojoj sudbini, ali gonjeni svojim ponosom ponekad se ipak odluče napasti usamljene bijelce ili manje skupine. To je njihova osveta za svu nesreću. On je osobno uvijek suosjećao s Indijancima i smatra ih mnogo boljim od bijelih s kojima se tukao. Ali, ta simpatija prema crvenima nije, nažalost, bila ispisana na njihovu licu i on će, vjerojatno, biti nedužna žrtva njihove pravedne osvete bijelom čovjeku.

Prvi Indijanac se pridigao. Druga dva su još čvrsto držala noge i ruke Mary. Ovaj je prišao sasvim blizu Samovu licu i s izrazom bijesne mržnje procijedio:

— Vaše žene, bijele žene, ne dobre. One bijele kuje. Ja radim to samo iz osvete.

Bijes i očaj u času preplaviše Samov um i on učini jedino što je još mogao ovako svezan. Snažno pljune u crveno iscerno lice ispred njega.

Zasuše ga žestoki udarci u

glavu i trbuh i on uskoro požali svoju nepromišljenost.

Drugi Indijanac se okrenuo prema Samu s izazivačkim osmijehom, a zatim se pružio preko Mary.

Sam nije znao da li da gleda ili da okrene pogled u mrak. Vidio je samo kako u tami bjelasažu nježna bedra njegove djevojke i grudi za koje su grabile grube ruke i požudna usta. Nije plakala ni vikala. Njena su usta bila čvrsto stegnuta u grču bola, srama i očaja i izgledalo je da će vječno ostati takve.

Sam se uvijek grozio muške golotinje, smatrajući je ružnom i gadnom.

Sad je, skrhan očajem, doživljavao jače nego ikad neukusnost i neprikladnost muške golotinje. Mary nije više gledala Sama već u stijene iza sebe. Sam je osjećao da je nepovratno uništeno sve pouzdanje u njegove sposobnosti koje je uspio uliti u Maryno srce. Bojao se da i ona ovog časa shvaća da je odabrala bezvrijednu hulju.

Iznenada mu se učini da je čuo neke šumove. Oslušne malo bolje i uvjeri se da netko dolazi. Trojica Indijanaca, zaokupljena uživanjem i grubošću, nisu ništa čula.

— Maryno tijelo ima moć da zaslijepi i zagluši — mislio je opet Sam, pun gorkog očaja, ali sad s velikom nadom da su Baby i Dirty učinili prvi put nešto pametno u svom glupom životu i pošli da ga potraže.

U svakom slučaju — mislio je on — bilo tko da je dobro je došao. Gore od ovoga ne može biti.

Sad je Sam razaznavao i kako se miču grančice na niskom šiblju iza stijena i pretrnuo čekajući tko će se pojaviti. Umjesto da se pojave, došljaci opališe istovremeno dva metka i dva

Indijanca što su držali Maryne ruke i noge skljokaše se na svog druga i djevojku. Po tome što rade pametno, Sam je shvatio da ovi došljaci ne mogu biti Baby i Dirty. Doista, iza stijena se ukazaše dvije prilike s puškama uperenim u poražena tijela na zemlji. Treći Indijanac se koprcao gurajući sa sebe mrtva tijela dvojice drugova i oslobađajući prignječenu Mary. Samo što se oslobodio i pridigao da vidi tko dolazi, zahvate ga dva metka koja mu pomračiše posljednju sliku života. To su bila dva Indijanca iz plemena Havasupai, dva ljuta neprijatelja, koji su pucali u njega.

Havasupai imaju stare, neraščišćene račune s Mohavama i ne mogu ih zaboraviti još ni sad kad bijeli uništavaju jedne i druge. U svom jadu oni se, na Samovu sreću, još i međusobno ubijaju.

Stajali su s puškama iznad tri mrtva tijela opružena ispred njih.

— Svinje Mohave — procijedi jedan pljunuvši snažno na tri leša.

Mary se obraduje i s mukom se pokuša pridici, gledajući zahvalno dvojicu došljaka.

— Fuj, bijela kuja — odbrusi drugi, pljunuvši isto onako snažno i prezirno Mary u lice.

Okrenuše se prema Samu, odmjeriše ga prezirno od glave do pete, onako gologa, vezanog za drvo i s izrazom prezira i mržnje pljunuše i njemu u lice.

— Fuj, sramna, gola bijela svinja!

Zatim obojica odoše, žurno kao da ih negdje čeka neki drugi ovakav posao.

Kad Indijanci zamakoše iza stijena, Mary se prva snađe. Sam je stajao ojađen i posramljen, vezan i gol, ne znajući što bi bilo dobro da se sad dogodi. Sve mu se činilo propalo i izgubljeno.

Mary je potrčala prema njemu, ne obukavši ništa na sebe. Oslobađala je žurno Samove ruke i noge čvrstih vezova koji su se prosto upili u meso, ostavljajući duboke tragove.

— Dragi, dobro je, prošlo je sve.

Očaj i sram izbijali su iz Samova pogleda. Mislio je da neće preživjeti pri pomisli kako je izgubio sve što je bio stekao od simpatija i poštovanja u srcu ove djevojke. Vjerovao je da ga ona prezire, i da ga, vjerojatno, ne želi nikad više vidjeti.

Ali ta muška logika nemoćna je shvatiti žensku psihologiju. Žene vrednuju ljude i njihove postupke srcem a ne razumom.

A osjećaj je mnogo suptilniji i dublji od suhoparna razuma. Sam se u to uvjerio bezbroj puta dosad, ali uvijek je zaboravio nanovo te lekcije. I sad je to opet zaboravio i očekuje prezir, po muškoj logici, tamo gdje mu nema mjesta po ženskom osjećanju.

Mary se privila uz njega, onako ukočenoga i beznadnoga. On se nije usudio ni pomaknuti od drveta uz koje je bio vezan, dok se Mary čvrsto pripijala uz njega. Njeno izmučeno tijelo treperilo je kao list na vjetru.

— Same, dragi, sve je prošlo. Imamo sreće. Zar ne, krokodile?

Sam je bio začuden i nije se usuđivao pogledati djevojci u oči. Ona je čvrsto primila glavu među svoje ruke koje su drhtale.

— Pogledaj me, dragi. Zar me prezireš? Zar sam ja kriva zbog toga što su ove svinje radile? Što sam mogla uraditi, reci, nešto, dragi? Nije to ništa. Zaboravimo to. Zaboravimo taj gadni doživljaj i budimo sretni kao prije. Hoćeš li, krokodile, reci, reci da hoćeš.

Samov smušeni mozak sasvim je smeten njenim ponašanjem. Djevojka ne okrivljuje njega, čak ni prezir ne osjeća. Možda je još snažan njen zagrljaj i još topliji njen pogled. Ali kad će on već jednom moći shvatiti žene? Nikad. Po svoj prilici nikad. Uvijek će biti nanovo iznenađen i uvijek će mu

biti potreban prevodilac da mu prevodi misli sa ženskog na muški jezik.

Pribrao se malo u djevojčinom zagrljaju i odjednom mu se prosvijetli tama pred očima. Pa ništa nije izgubljeno, on je još i sad za ovo djevojče dragi stari krokodil. Možda će se jednog dana šaliti, prisjećajući se ove čudne, burne i teške noći.

Samov pogled pade na crnu kožnu torbu s novcem. Nju nitko, u cijeloj ovoj gužvi, nije zapazio. Sreća je ipak što napadači nisu bili bijelci. Oni bi zacijelo potražili i novac.

— Možda nesreća ipak nije krenula na mene, kao obično. Pa još je sve tu. Sve što ovog časa želim, tu je. I divna djevojka, i njena topla ljubav, i novac. Kad se doda onaj novac koji skrivam u metalnoj kutiji, u prostoru između dvije drvene pregrade koje razdvajaju sobicu i skladište, bit će dovoljno za imanje u Imperial Valleyju. Više mi i ne treba. Oh, oprost, više nam i ne treba — popravi se Sam i zagri čvrsto treperavo i drhtavo tijelo koje se ovijalo oko njega kao loza.

— Zaboravili smo sve ovo, je li, krokodile? Kao da nije ni bilo. Sanjali smo ovaj užas, i nije to bila zbilja. Ne dopustimo da nam to pokvari sreću.

— Naravno, andelčiću. A o čemu to uopće govoriš? Sve je u najboljem redu. Obucimo se i krenimo brzo. U zoru ćeš osvanuti pred ocem, vraćajući se to-

bože od Kate, i reći mu da odlazimo. I sve, baš sve je u najboljem redu. — Obukli su se brzo kao što su se i svlačili. Pogledaše se preko sedla, nasmijaše se glasno u isti mah, uzjahaše i pojuriše uskom stazom k sreći.

XIII

— Gle, gle, gle! Stari Sam se skriva od svoga najboljeg druga. Sramota, Same, sramota.

Sam je zastao kao skamenjen na dva koraka od vrata svoje sobe. Mary je upravo ulazila iza njega. Nadao se da sanja. Nije valjda moguće. Iz mraka njegove sobice dopirao je mukli, škripavi, pijani glas Ludog Hagga.

— Tražim te cijelim prostranim Zapadom, mangupe stari. Otišao si ne pozdravivši. Hajde, mala, uđi slobodno i zatvori vrata. Vrijeme je da nas Sam upozna.

Smrdljiva, čupava i neuredna protuha izroni iz mraka, držeći u ruci revolver. Izvadio je vješto revolver iz Samova pojasa i gurnuo vrata nogom, zatvorivši ih uz tresak. Mary osjeti gađenje dok je on prolazio kraj nje. Na bradatom, podbuhlom licu bio je stalno neki blesavi smijesak i nešto proštački izazovno.

— To je taj užasni ludi Hagg. Sam je zaista imao pravo. Ne sreće se tako često neko ovako neugodan i odvratan — pomisli Mary a žaljenje je prožme od glave do pete. Zar je baš sad morala doći ova odvratna protuha. Sad kad je sve bilo dobro

završeno i kad je samo trebalo otići.

— Da čujem brzo što si ovaj put smislio u svojoj pametnoj glavi i koliko novca si ovaj put ugrabio. Znaš, trebat će mi poprilično.

Sam je grozničavo mislio što da uradi. Ali činilo se da mu je sreća okrenula leđa. Treba odugovlačiti s predajom novca i čekati neku sretnu priliku. Ako Ludi Hagg i otkrije torbu koja je ostala privezana za sedlo na dvorištu i u kojoj je novac donesen s brane, ostaje još limeni sanduk s novcem zaradenim otprije sakriven u prostoru između dvije drvene pregrade u zidu u koji upravo gleda. Oklijevat će s predajom torbe i odglumiti tragediju kad Hagg to otkrije. On će tako povjerovati da je to sve. Previše je glup da traži u drvenom zidu. Sobicu je već temeljito ispreturao ne našavši ništa. U međuvremenu možda netko dođe, Baby, Dirty, John ili šerif i spasi ih, Nije još sve izgubljeno — mislio je umirujući svoj osjećaj očaja i bijesa.

— Hajde, sada lijepo ruke na potiljak, oboje, i ti, mala, i krenimo tamo k drugovima. Nadam se da ćeš tamo biti brbljaviji. Imam neke opasne momke, vjeruj mi, vidjet ćeš i sam.

Izišli su na dvorište podignutih ruku i krenuli k šupi u kojoj je posljednjih mjeseci bio uskladišten viski. Zora je svitala i rađao se lijep novi dan, koji se Samu i Mary učinio ružnijim o

svih dosadašnjih. Oboje su kradom pogledavali prema kući u nadi da je John već ustao i da će se pojaviti iznenada sa svojom pušketinom. Ali, uzalud. On je očito još spavao. Sam pogleda crnu torbu punu novca, koja je još visila privezana za sedlo njegova konja. Hagg nije ni posumnjao da je ovdje novac, iako je to bilo vrlo logično. Sam je s gorčinom razmišljao kako se može dogoditi da mu jedan takav tikvan, kakav je Ludi Hagg, koji nije u stanju ništa pametno smisliti, uspije uvijek pomrsiti račune i pokvariti svaki posao. Istina, previše je glup da bi se znao sam okoristiti time što uradi, ali je očito dovoljno pametan da se uvijek nađe gdje ne treba i sve pokvari. Šerif bi imao računa da ga plaća kao svog pomoćnika — pomisli Sam pun gorke ironije.

U skladištu zatekoše pravu izložbu svakojake bande koja sasvim odgovara Ludom Haggi. Za sve njih je viski jedina tekućina koju piju. Vodu, očito, preziru posebno, jer prostorija zaudara od teškog mirisa ljudske prljavštine. Na podu su ležali Baby i Dirty izrešetani mećima. Branili su, očito, svoju imovinu stečenu posljednjih mjeseci sa Samom, ali nisu bili dorasli Haggovu ološu.

— Neki od njih dvojice — pomisli Sam — vjerojatno je kriv za svoju smrt i smrt druga. Ili je Baby brbljao po salunima Las Vegasa ili Dirty po ovda-

šnjim lokalima. Ipak se ne treba osloniti na glupane. Kako bi bilo dobro da su sa mnom i sad stari, iskusni revolveraši, kao nekad. Bilo bi nade da se iznenada pojave i rastjeraju Haggove. Ovako mi ostaje slaba nada: stari John.

Gomile rasutog novca još su ležale na podu kraj dvojice Samovih drugova. Nitko ih još nije pobrao. Vjerojatno je to neko nepovjerenje u Haggovoj bandi. Sam vidi nova lica, koja su očito uskočila da zamijene one koje su Samovi revolveraši izrešetalili posljednji put. Sad nitko nema hrabrosti uzeti novac i počne ga dijeliti. A vjerojatno tek očekuju glavninu plijena kad dođe Sam.

— Kako vidiš, Same, tvoji su prijatelji dobrovoljno predali svoj dio novca. Sad je na tebi red. Nadam se da ćeš biti brži i pametniji od ove dvojice. Imam ovdje neke vrlo nervozne i brze momke. Ne znam koliko ću ih uspjeti zadržavati da ne počnu pucati. Jednostavno uživaju u tome. I u drugim stvarima uživaju, naravno — nasmijsu se Hagg pogledavši napadno Mary.

Lako je bilo s Indijancima. Crvenokošci su prava gospoda prema ovim Haggovim barabama — mislio je Sam grozničavo tražeći neka rješenja i sretne nade. Ali nije nalazio ništa.

— E pa, Same, želiš li lijepo i mirno reći gdje si sakrio svoj dio novca, meni, starom drugu,

ili ću te morati prepustiti Steveu zvanom »Zvijer«. Ne poznaješ Stevea? Ako budeš glup i šutljiv kao dosad, upoznat ćeš ga. To je novi član porodice. Dosad je zatukao golim rukama samo nekoliko ljudi koji su ga ljutili. Je li tako, Steve?

— Što treba da se radi, šefe — zabruna ljudeskara poput medvjeda, uska čela kao u majmuna, šupljeg pogleda, ali goleme tjelesine i šaketine.

— Da čujem, Same. Imaš pet minuta.

— Novac koji si našao ovdje to je sve. Trebali smo ga podijeliti u tri dijela. Uostalom, i sam si pretražio sve prostorije prije mog dolaska. Pametan si ti, Hagg, moram priznati. To je sve i nije tako malo...

Sam nije završio. Hagg je mahnuo rukom Steveu pokazavši prema Samu, ovaj je prišao i raspalio Sama po licu svojom lopatastom ručetinom. Samu se smračilo pred očima i srušio se na pod. Steve se nije zaustavljao. Zgrabio je Samovu šaku, savio mu prste i počeo bi lomiti svojim golemim šakama. Sam se previjao od užasnog bola, a Steve ga je snažno lupio svojom teškom cipeletinom preko lica, pa onda sastavio svoje strašne šake u veliki malj i tresnuo Sama po leđima. Nesretnik se opružio po podu ispred nogu raskoračenog Stevea.

— Bog daje nekome pamet, a nakoju budali snagu. Rado bih mijenjao malo pameti za malo

oveo sirove snage – pomisli Sam nemoćno opružen na podu.

– Jedan prijateljski savjet, Same. Govori dok još možeš govoriti.

Sam je s mukom pridigao glavu u kojoj se sve vrtjelo. Činilo mu se da Haggova banda kruži oko njega u nekom samrtnom plesu. Razaznavao je jasno samo Stevea, koji je stajao sasvim blizu njega, čekajući nove Haggove naredbe i očito silno ponosan na obavljeni posao.

Mary pogleda Samovo lice niz koje su se iz nosa i usta slijevali mlazevi krvi. Djevojka vrisne i pojuri prema Samu, pridiže mu glavu i molećivo prošapta:

– Same, daj im novac i neka idu. Ne treba nam taj prljavi novac, ljubavi. Učini tako meni za ljubav.

Sam je pomislio kako ona radi upravo ono što on želi, bez ikakva dogovora. Htio je još samo malo potvrditi sve to uz rizik da dobije još malo batina.

– Ali, Mary, znaš da novca više nema, da je to sve što su već pronašli. Dao bih da imam još, svakako, zbog tebe...

Nije završio. Ponovo se teška ručeta sručila na njegovu glavu, fjučnuvši zastrašujuće kraj glave uplašene djevojke. Samova glava opet tresne snažno o pod, izbijena silovitom snagom iz nježnih Marynih ruku.

– Prestanite, ubojice! – vri-

snula je Mary i počela bijesno udarati svojim malim rukama u široka, dlakava, razdrljena prsa diva. Gorostas se smijao a onda je zgrabio Mary za obje ruke i odigao je od zemlje kao slamku.

– Prestanite, prestanite! Ja ću vam reći gdje je novac! – vrištala je djevojka puna žestine.

– Pametna mala djevojčica. Pusti je, Steve. Vidiš da je ovo dijete razumnije od tvrdokorne stare budale Sama, koji bi dopustio da ga unakaze za šaku dolara.

– Mary, ne govori gluposti. Ti ne znaš gdje je novac. Pa i nema ga.

Hagg je zgrabio Sama za kosu i gurnuo mu pod nos cijev svoga revolvera.

– Ne tjeraj me, stara budalo, da te ubijem zbog tih pišljivih dolara. Pusti ovu pametnu djevojku da nam pokaže gdje je novac.

Sam ne odgovori.

– Pokazuj – obrati se Hagg djevojci.

– Napolju. U crnoj kožnoj torbi na Samovu konju. Uzmite taj prokleti novac i idite da vas ne gledam – prosikta Mary.

– Mary, zašto si to uradila? – glumio je Sam očaj. – Kako sad da kupimo kućicu i imanje? Ostat ćemo doživotno siromasi. Sve si upropastila, sve, naivna djevojko...

Mary mu je prišla i pridigla ga blago s poda. Mislila je da joj

Sam istinski prigovara, ne znajući da je upravo ponosan na njen postupak.

— Same, ljubavi, nemoj tako. Ne treba nam taj smrdljivi novac, kad dobijemo odštetu za naše imanje, bit će dovoljno za naš novi dom. Vjeruj mi. Bit ćemo sretniji bez toga prljavog novca.

Jedan od Haggovih ljudi već se vratio iz dvorišta noseći Samovu torbu. Blistao je od sreće. Zagrabio je šakom u torbu i prošuo po podu nešto novca. Zakrvavljene oči Haggove bande bljesnuše srećom.

— Nisu lagali. Novac je ovdje.

— Ovo treba zaliti! — poviče Bill i izvuče sanduk viskija iz slame kojom je bio zatrpan.

— Ludi Dirty, sakrio je sanduk viskija za sebe. Zaista ne treba nikad vlastitu sudbinu vezati za glupane — pomisli Sam.

Razbojnici su grabili boce i naginjali klokoćući i prolijevajući viski preko masnih bradurina.

Samu se učinilo da su zaškripala ulazna vrata na Johnovoj kući. Oslušnuo je bolje i između povika pijanaca korake preko dvorišta.

— Da li će stari John uraditi nešto pametno ili će ubrljati — pitao se Sam. — Ako je pametan, čut će galamu, proviriti kroz prozorčić, shvatiti da ovdje ima previše opasnih tipova i otići po šerifa. Nadam se da je toliko pametan kao ovaj anđelak, njegova Mary. To bi bilo

divno. Haggovi bi pobjegli s dijelom novca, a mi bi s ostatkom sakrivenim u metalnoj kutiji još mogli ostvariti želju. Još sve može biti dobro — šaptao je Sam u djevojčine ruke.

— Bit će dobro, svakako, samo da odu.

Ali danas je dan nesreće.

— Kakva je to ovdje galama?! Što se ovdje radi?! Rekao sam da ovdje neću pijanke i galamu. Same, tako smo se dogovorili...!

— vikao je bijesno starac ulazeći na vrata.

Revolverski hici zasušu starog Johna, uokvirenog u otvoru vrata, s puškom i starac se sruši na zemlju.

— Danas je dan nesreće — procijedi Sam.

— Tata, tata! — zavrišti Mary i pojuri prema starcu koji je ležao licem prema zemlji.

Okrenuvši ga na leđa, Mary mu položi glavu u svoje krilo. Kroz prašinu na njegovoj odjeći probijale su crvene mrlje na više mjesta. Haggovi revolveraši gađali su precizno. Starac je želio nešto reći, gledajući širom otvorenih i zabrinutih očiju svoju djevojčicu okruženu najstrašnijim ološom kojeg je vidio u svom životu. Nije uspio izreći ništa. Krv ga je zagušila i njegova glava klone umorno u Maryjino krilo.

— Ubojice, proklete ubojice! — vrištala je Mary jureći prema Haggu, Billu i Steveu koji su se zalijevali viskijem. — Uzmite svoj prokleti novac i nosite se s

ovoga čestitog imanja! Zaudarate na smrt kao lešinari! Takvi kao vi ubili su mi i brata! Zbog takvih je umrla i moja majka, a sad ste mi ubili i oca! Za vama se vuče krvoločni vučji smrad! Odlazite, prokletnici, i nosite smrt na neko drugo mjesto...!

— E, pa, mala, ne žuri nam se toliko. Imamo još nekog posla ovdje, zar ne, Bille — reče Hagg smijući se i kreveljeći se ogavno prema Mary.

— Ja volim upravo ovakve ljutite, pomamne ždrebice. One me privlače i zagrijavaju kao i viski. Vjerujem, Hagg, da i dalje sve dijelimo ravnopravno, kao novac i viski — mrmljao je Bill pijano i blesavo.

— Što se mene tiče, meni je ova slabašna. Bolje bi mi odgovarala, možda, njena majka, ako je ovdje — javi se Steve s glupim izrazom na svom majmunskom licu.

— Za takvog prasca je krmača, budalo jedna s mozgom kokoši! — cikne Mary i pljunu gorostasu u lice.

Ovaj se razmahne svojom šaketinom i Mary se sruši na pod.

Sam skoči i dohvati s poda praznu odbačenu bocu viskija i prije nego što se div snašao, tresne ga svom snagom po glavurdi. Gorostas se zaljulja, jaukne nekim neljudskim krikom ranjene zvijeri i stropošta se na leđa. Ostane tako raširenih ruku i nogu, stenjući i krkljajući.

— Vežite budalu — naredi Hagg i nekoliko njih skočiše na

Sama. Ljudsko klupko se počne valjati po podu. Sam je udarao žestoko, napadači su padali, ali su ustajali i ponovo napadali.

— Stari Sam još nije sasvim bezopasan — reče Hagg okrenuvši se Billu, a onda pride gomili i snažno tresne Sama po glavi drškom svog revolvera. Bol ukoči razbješnjelog Sama na trenutak i to je bilo dovoljno ostalima da ga čvrsto zgrabe i odvuku u kut. Vezaše mu i noge i ruke i kao gusjenicu ga postavše u sjedeći položaj.

— Priredit ćemo malu predstavu za starog prijatelja Sama — kreveljio se Hagg koga je viski već dobro uhvatio.

Trebao sam ubiti ovu nesreću kad je puzao pred mojim nogama i molio, mislio je očajno Sam. Sažaljenje je znak vlastite slabosti i kukavičluka. Moj je otac imao pravo.

— Kad ga ovako gledam, umotanog kao novorođenče, postaje mi jasno zašto ga zovu »Sam zvan nesreća« — reče jedan od Haggove družine.

— Ja mislim da bi mu bolje odgovaralo »Sam zvan budala« — reče Bill i počne se smijati ludački, sasvim raspaljen viskijem. Banditi prasnu u smijeh.

— A sad, mislim da ja imam pravo da budem prvi — reče Hagg krenuvši prema Mary koja je sjedila sklupčana uza zid.

— Naravno, ti si nas doveo ovamo, a to je, napokon, djevojka tvoga prijatelja Sama. Vjerujem da je on htio da ti je i sam

ponudi ali se nije sjetio – nasmiје se Bill a ostali prihvatiše.

Hagg pride djevojci a ona skoči i udari ga bijesno po licu. Hagg pojuri za njom, Mary se spotakne o ispruženo Dirtyjevo tijelo i padne. Hagg je tada uhvati za ramena. Djevojka se snažno istrže i u Haggovoj ruci ostane samo njen rukav. Golotinja ramena razjari pijanca i on jurne za djevojkom još silovitije. Mary je bježala, a Hagg trčao za njom ne gledajući kud gazi. Spotakao se o ispruženo Steveovo golemo tijelo i opružio se. Mary se vratila prema njemu i stala svojom nogom na pijančevu glavu na podu.

– To je vaš šef. Nije u stanju izaći na kraj ni s jednom djevojkom ako mu ne pomaže cijela banda.

Mary je igrala na pogrešnu kartu. Mislila je i nadala se da će postiditi ološ i tako ih odvratiti od nakane da je svi zajedno proganjaju i siluju. Ali pijana banda nije imala nikakvog stida u glavama punih viskija. Jurnuše svi za djevojkom, shvaćajući to čak kao neku igru. Sam je bespomoćno gledao kako se ona bori hrabro i srčano. Pitao se odakle toliko snage u tom krhkom tijelu, koje je već dosta prepatilo prije ovoga. Njena krhka figura je izbjegavala ispružene ručetine a njena bijela haljina vijorila kao zastava u polumraku prostorije. Pohotne ruke čupale su komad po komad te bijele tkanine otkrivaju-

ći sve više njeno tijelo, koje je sasvim zaludivalo ionako već pomahnitale divljake. Hagg nije više sudjelovao u tom lovu. Postiđen i skrhan prekomjernom količinom alkohola, sjedio je na podu kraj Stevea i tupo gledao ludu jurnjavu po skladištu.

Sam je s mukom i stidom gledao prizor osjećajući se ništavno zbog svoje nemoći da pomogne kad je najpotrebnije. Stidio se i toga što je baš on navukao takvu nesreću na glavu jadne djevojke. Znao je dobro da na njega ide nesreća i nije smio dopustiti da u taj sudbosni krug upleće ovakvog anđelčića kakva je bila Mary. Žalio je sad više nego ikad što nije ubio ovu prljavu svinju Hagg kad je za to imao priliku. Hagg očito ne propušta svoje prilike. Dosad se barem osvećivao samo Samu. Sad je njegova žrtva i nedužna djevojka. Prvom slijedećom prilikom mora ubiti tog bandita i skinuti ga s vrata zauvijek. Ali što će sad biti s Mary, da li će uspjeti izmaći ispred pijanih protuha i njihovih grabežljivih ruku. Pokušat će možda pobjeći van, ali njih je tako mnogo...

Napokon su je natjerali u kut i on opazi kako se više dlakavih ruku spušta na razgolićenu Mary. Drugi puta u tako kratkom vremenu njegovo se srce trga. Oborio je glavu i stezao čeljusti. Čuo je Maryne jauke pomiješane s gađenjem i prezirom. Uši su mu parali ružni,

promukli glasovi pijanih propalica. Najviše ga je boljelo njihovo prostačko smijanje. Smjenjivali su se na jednoj djevojci i zatim prilazili sanduku s boca-
ma viskija. Napokon je većina ležala na slami na sve strane po prostoriji. Hagg je sklonio sam novac u jedan kut i rekao svima da će ravnopravno dijeliti sutra, kad viski ishlapi iz njihovih glava, da ne bude tučnjave i pucnjave.

Mary je ležala nepomično na slami. Samo je obukla ostatke svoje poderane odjeće.

Noć je već bila poodmakla kad Sam iznenada shvati da se ukazuje nova nada. Svi iz Haggove bande, i on sam, već su hrkali, prostački izvaljeni na podu, u košmaru koji je stvorio loši viski. Mary je ležala nepomično, ali Sam je znao da će ona još smoći snage da se pridigne i oslobodi ga. Tada će izrešetati sve hulje na podu. Nema ovdje morala ni sramote. S ovakvim bitangama ne treba biti hrabar nego isto takva podla hulja kao i oni sami. Mary se nije micala. Vjerojatno je u svojoj izmučenoj glavi imala isti plan. Primirila se dok svi duboko ne potonu u san iz kojeg se neće probuditi.

— Kakva sreća. Taj alkohol je ponekad divna stvar. Nikad ne bi zaboravili svezati Mary da je barem malo trijezne svijesti bilo i kod jednog — mislio je Sam ne usudujući se ni pokrenuti da ne bi nekog prenuo iz početnog

sna i srušio tu krhku i iznenadnu nadu.

Tada začuje neko šuštanje po slami i podiže glavu. Oči naviknute na polutamu jasno razaznaše suhonjavu, nesigurnu, uplašenu figuru koja je prelazila prostoriju i išla prema Mary. Bio je to neugledan, neugodan, jadni momčić bubuljičasta lica, koji je očito nekom greškom, ovako mlad i bojažljiv, zapao u bandu odraslih i ne tako mladih okorjelih ubojica okupljenih oko Hagg. On je dotad bio po strani, zbunjen i uplašen. Nije se hvatao ni boce ni Mary, ostao je gotovo nevidljiv za vrijeme ogavne orgije njegovih drugova.

— Što li je naumio ovaj sli-
navko? — pitao se Sam, bojeći se da se njegova tek niknula nada iznenada ne rasprši.

— Da li je i on poželio Mary ili ju je možda požalio? — nagađao je Sam, a zle slutnje su ga podsjećale da su ovakvi neugledni i neugodni ljudi puni nepredvidivog zla. Čekao je.

Mladić pride Mary s leđa, uhvati njene ruke i počne ih vezati nekim grubim konopcem. Mary se okrenula prema njemu i nešto mu tiho i očito molećivo šaputala. Nesretna djevojka se ponižavala moleći hulju, možda se čak i nudeći njemu, u grozničavom pokušaju da spasi ovu posljednju nadu, na koju je očito računala. Ljigavac je odmahnuo glavom, stegao čvor i vratio se isto onako tiho, uplašeno

i klimavo u svoj kut, gledajući u hodu prema Samu. Nije taj pogled bio izazivački. Više je u njemu bilo straha. Morao je pomoći Haggu i bandi s kojom jaše, a plašio se, očito, da sve to može skupo platiti ako se ovaj opasni, svezani kauboj jednom oslobodi i pronađe ga jedne gluhe i mračne noći. Vratio se na svoje mjesto, brzo legao i nije se više micao.

— Današnji dan neću nikad zaboraviti. To je, svakako, najcrnji među mnogim crnim danima moga prokletog života skitnice i ubojice — mislio je Sam gnjevan i očajan.

Razmišljao je da je mogao nešto učiniti i kad je vidio mladića kako ide k Mary. Trebao je viknuti djevojci. Ona bi možda našla snage i načina da nečim udari maloga i spasi se. Ali mogao se probuditi i neki od usnulih nitkova, a oni su najgori kad se trgnu iz sna i mamurluka. Sad je kasno. Opet je, možda, pogriješio.

Mislio je i o ovom mladom, neuglednom i ništavnom stvoru koji je upravo srušio sve njegove nade. Upoznavajući ološ svake vrste, Sam se čudio kako čovjek obično nije razmjeran zlu koje može nanijeti. Za veliko zlo nije potreban velik čovjek ni veliki zločinac, kao što je to pri dobrim djelima, za koja je potreban čovjek kvaliteta razmjernih učinjenom dobru. Za najveće zlo dovoljna je često i

najmanja ljudska ništarija, obična nula bez ikakvih vrijednosti. Tako je ovaj mali, jadni nitkov, vjerojatno nesposoban za bilo što, srušio možda ovog časa sav ostatak Samova i Marynog života. Ali nije vrijedan ni da čovjek pljune u njega. Čak ga ni mrziti ne možeš. Možeš ga samo žaliti i gaditi se njegove blizine.

Sam je pokušao skrenuti misli od mladog ništarije, koji je već spavao. Čeka ga mučna noć, u kojoj mora nešto smisliti. Uskoro su, čini se, jedini bili budni svezani Sam i Mary. Bila je tiha, tamna i zloslutna noć, najcrnja u Samovu životu. Sam utonu u tu noć s još crnijim mislima. Dočeka li jutro ovako svezan, s ovim ološom, koji će mamuran i nevoljan biti još opasniji nego noćas, tko zna što ga sve može snaći. Može mu to biti i posljednje jutro. Nekoj iznenadnoj sreći više se nije nadao. Nema tko doći, nema ga tko spasiti, šerif najmanje. Svi šerifi Zapada imaju jednu zajedničku, ogavnu osobinu: uvijek dolaze kad je prekasno ili kad ne treba dolaziti. Nitko drugi i ne dolazi u samotnu kućicu na kraju grada, a pogotovo ne noću. Sva njegova sudbina, kao i sudbina nesretne djevojke, prepuštena je Samovim čvrsto vezanim rukama i nogama. Ako u sljedećih nekoliko sati ne smisli i ne uradi nešto dobro, odlučno i pametno, propali su i on i Mary. Sreća mu je

okrenula leđa i ne može računati ni na kakvu sretnu slučajnost koja bi mu mogla pomoći. Sva mu je nada u njegovu mozgu. U smrdljivoj, tmurnoj atmosferi prostorije i misli su mu se zamrzle. Dugo ništa nije mogao smisliti njegov konfuzni i obeshrabreni mozak.

Onda pogleda petrolejku što je slabašno osvjetljavala prostor. Bila je obješena o klin na zidu, upravo iznad Sama. Mušice su se kovitlale oko njenoga slabašnog plamena. Sam je osjetio da to slabo sjetlo pruža neku mogućnost, samo treba razmisliti kakvu. Njeno staklo je preslabo da prereže čvrsti konopac na rukama, ali ima i drugih mogućnosti. Plamen je jači.

Tada je Sam pogledao u kut u kojem su ležali razbacani dolari, pretpostavka njegove mirne budućnosti. I oni će otići u nepovrat. Ipak mora što je naučio, iako teška srca.

Pridizao se lagano, opirući se leđima o zid, pazeći da ne izazove buku ili šumove. Njegova se glava pridigla točno ispod petrolejke. Polako je gurao petrolejku tjemnom nagore dok se ručica svjetiljke nije skinula s čavla o koji je bila obješena. Svjetiljka klizne niz Samovu glavu i razbije se na podu kraj njega. Sam oslušne da li je taj zvuk neog probudio. Nitko se ne pomakne osim Mary.

Proliveni petrolej je naglo

planuo zapalivši slamu na podu. Vatra se brzo širila na suhoj slami. Sam je znao da mora raditi vrlo brzo. Prevrnu se ustanu i vezane ruke stavio u plamene jezike. Taj spasonosni plamen palio je uže što je čvrsto stezalo Samove šake, al i kožu ruku. Znao je Sam da mora stisnuti zube i pretrpjeti mnogo bola dok plamen ne spali uže. Osjećao je užasne bolove u spaljenim šakama, ali su plameno-vi gutali i prokleti konopac. Bio je već na granici da glasno zajauče kad osjeti da je uže popustilo. Snažnim trzajima raskine ga i oslobodi ruke, opečene kao dvije buktinje, a bolovi kao munje od njegovih prstiju jurili sve do samoga mozga.

Plamenovi su već gutali slamu na velikoj površini. Dim je sukljao praveći zavjesu između njega i Haggovih ljudi. Nekoliko metara iza ove vatrene rijeke, na još nezapaljenoj slami ležali su Haggovi razbojnici u dubokom snu.

Sam pojuri k Mary, koja ga dočeka budna i spremna. Oslo-bodi joj ruke i pomogne da ustane. Jadna djevojka se s mukom držala na nogama. Plameni jezici bili su sve veći i lelujali su se u tami šupe. Sam pokuša ostaviti Mary na čas i poći u kut po novac. Bez njegova oslonca Mary zatetura.

— Ostavi taj prokleti novac, Same. Najbolje je da izgori. Bježimo odavde što prije.

Odjuriše k vratima šupe i otvoriše ih. Zrak koji naleti u prostoriju još više raspali vatru. Sad je to bio plameni zid prijetuće crvene boje, koji se primicao onoj gomili slame na kojoj su još spavali mrtvi-pijani Hag-govi revolveraši. Na samom ulazu ležalo je mrtvo Johnovo tijelo. Mary se sagne, baci se na njega i počne ga ljubiti. Sam je snažno zgrabi za ruku i odvuče iz šupe. Stajao je nekoliko trenutaka neodlučno. Što, dovraga, da radi s onim ubojicama što još hrču unutra. Ako ih pokušam spašavati i buditi, onako bunovni i mamurni, početak će pucati. Odlučio je naglo. Zatvorio je teška drvena vrata i izvana stavio debelu gredu u metalne držače. Tako je zatvarao tu šupu dok je u njoj spremao viski. Golemi lokot što je inače stavljao sad nije bio potreban. Kad plamenovi uhvate šupu, nitko neće doći otvarati ta vrata izvana.

— Možda sam zvijer, ali moram se jednom zauvijek otarastiti ove nesreće Hagga. Nikakva šteta neće biti ako se svijet oslobodi ovih bandita — pomisli Sam i krene prema konju.

— Same, idem s tobom. Tako smo se dogovorili. Ili ti ostani ovdje. To je još bolje. Kad potoppe ovu kuću, kupit ćemo novu u Imperial Valleyju, kako si oduvijek sanjao.

— Ne sanjaj, andelčiču. Ja moram otići. Doći će glupi šerif i pitati što se dogodilo. Odavno

me gleda sumnjičavo. Ne voli da nepoznati ljudi dolaze u ovaj grad. A ja želim biti slobodan. Želim sam zaraditi tu svoju kućicu u Imperial Valleyju. Bez Ludog Hagga to će mi sigurno poći za rukom.

Supa se već sva dimila. Uskoro će plamenovi progutati nju i sav taj novac. I onaj u limenoj kutiji i kožnoj torbi. Sav taj dobro urađeni posao sad je uzaludan. Sve zbog prokletog ludaka.

— Same, ti bježiš, zar ne?

— Bježim od nesreće, ne od tebe.

Sam je tek tada dobro, na slabom svjetlu svitanja, pogledao lice djevojke. U očima joj je urezan trajan znak patnje i tuge. Duboki, tamni podočnjaci, svjedočili su o strašnom paklu kroz koji je prošla ova dva dana. Njena su usta imala neki novi grč bola.

— Jadna djevojka, koliko je propatila zbog mene — pomisli Sam zabrinuto. — Moram otići što prije i svoju nesreću odnijeti na vlastitim plećima a osloboditi ovo nedužno dijete.

— Kad zaradim za našu kuću u Imperial Valleyju, doći ću po tebe, anđele — izgovori Sam vrlo neuvjerljivo dok je uzjahivao.

Mary ne reče ništa. Njen beznađni izraz lica govorio je sve. Njene ruke padale su umorno niz njeno povijeno, izmučeno tijelo.

Sam bijesno jurne u smjeru odakle se rađao novi dan. Ruke su ga užasno peklo, ali je teže

rane nosio u sebi. Razdirali su ga stid, žaljenje i bijes toliko da je osjećao potrebu da vrisne iz dubine srca. Stidio se što je bio nemoćan, jadna šeprtlja kad je trebalo braniti Mary.

Žalio je što je odjednom izgubio sve što mu je potrebno a što je već imao u rukama: tog neodoljivog anđela, njenu ljubav i novac za kuću, u kojoj je mogao živjeti s njom.

Bijes ga je razdirao pri pomisli kakav mu je bijedni glupan opet sve pokvario i kako ga njegova vlastita nesreća ne napušta. Uvijek jaše na njegovu ramenu, kao neka avet.

Jurnuo je još žešće širokim prostranstvom, u nadi da će

beskrajne pererije Arizone i vrijeme barem malo ublažiti ove rane. S njima, ovako silovitim kao sad, ne bi dugo mogao živjeti.

— Zbogom, dragi krokodile. Nadam se da je tvoja nesreća ostala u plamenu — prošapće Mary tiho u oblak prašine koji je ostao iza bijesnog jahača.

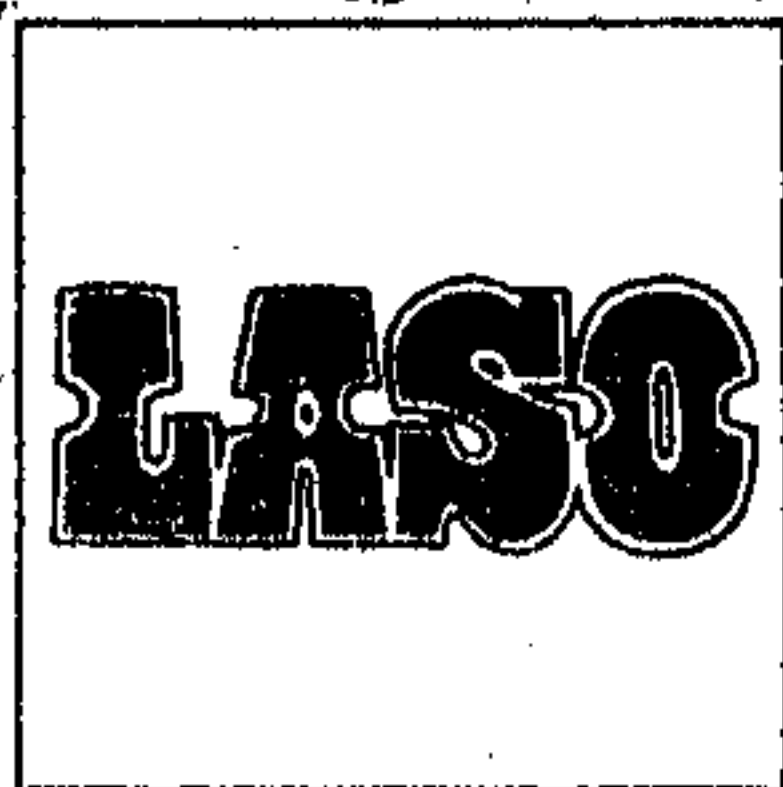
Djevojka tek sad osjeti koliko je užasno malaksala. Teškim i umornim koracima krene k svojoj pustoj kući. Osjećala je i znala da se u njoj nešto trajno slomilo i da nikad više neće biti ona djevojka otprije.

A tuga će ipak jednoga dana proći, onog dana kad se Sam vrati. A Sam će se vratiti...

U PRIPREMI:

Chuck Malone:

NAFTNI RAT

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 22,460 d, a za šest mjeseci 11.230 d. U cijenu je uračunat i pretplatnički popust. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa: NIŠPRO »Vjesnik«, Interna banka, Zagreb, broj 30101-833-2052 (00027 – LASO). Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DM 33,00, ASCH 234,00, SFR 27,00, HFL 37,00, SKR 116,00, FF 109,00, US\$ 17,00 (avionom US\$ 20,20), C\$ 24,00 (avionom C\$ 28,30), Australia £ 12,00 (avionom £ 15,00). Uplata na devizni račun 30101-620-16-3252051 kod Udružene banke Hrvatske, Zagrebačka banka, Zagreb (za »Laso« izdanje OOUR-a IRO)

Ekonomska propaganda »Vjesnik«, Agencija za marketing Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6. Zadnja kolor stranica 400.000 d, c/b stranica 250.000 d. Oslobođeno plaćanja poreza na promet, mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973 od 26. XI 1983. Rukopisi se ne vraćaju.

RASPORED SATI

PONEDJELJAK

UTORAK

SRIJEDA

ČETVRTAK

PETAK

SUBOTA

NEDJELJA

1 2 3 4 5 6 7 8

